Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

ЗВЯЗДА

12 мая 1991 г. НЯДЗЕЛЯ

Газета выдаецца са жніўня 1917 года

Орган Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі, Вярхоўнага Савета і Савета Міністраў Беларускай ССР

№ 91 (21619)

Цана 10 кап.

Час лечыць раны, раўняе акопы і варонкі пад зялянінай палёў, а свята Перамогі з гадамі не страчвае сваёй велічы. Для цяперашняга і наступных пакаленняў савецкіх людзей подзвіг герояў, якія выратавалі Радзіму і ўвесь свет ад фашысцкага нашэсця, назаўсёды застанецца ўзорам вернага служэння Айчыне.

З памяццю аб загінуўшых, з кветкамі для ветэранаў-пераможцаў выйшлі 9 мая на плошчы і вуліцы беларускай сталіцы тысячы мінчан і гасцей горада-героя.

Пасля традыцыйнага ўскладання кветак да помніка У. І. Леніну на плошчы яго імя былыя франтавікі, працаўнікі тылу разам з кіраўнікамі Вярхоўнага Савета і ўрада рэспублікі, партыйных і савецкіх органаў, военачальнікамі, прадстаўнікамі працоўных калектываў урачыстым маршам прайшлі па Ленінскім праспекце на плошчу Перамогі.

Удзельнікі цырыманіялу мінутай маўчання ўшанавалі светлую памяць воінаў, партызан і падпольшчыкаў, якія аддалі жыццё за перамогу. Да падножжа манумента-абеліска і Вечнага агню ляглі кветкі і вянкі.

У той жа дзень урачыстасці з выпадку Дня Перамогі адбыліся ля Кургана Славы па Маскоўскай шашы, на мемарыяльным комплексе «Хатынь», ля абеліска «Мінск—горад-герой».

***

Святочныя мерапрыемствы прайшлі ва ўсіх гарадах і вёсках Беларусі.

(БЕЛТА).

НІЗКІ ПАКЛОН ВАМ, ПЕРАМОЖЦЫ!

НЕКАЛЬКІ НАЗІРАННЯЎ ПАД ГУКІ СВЯТОЧНЫХ МАРШАЎ

Газеты, заўважце, часцей расказваюць пра салдатаў, што ўзнімалі сцяг над рэйхстагам; пра вядомых палкаводцаў; пра легендарных камандзіраў партызанскіх атрадаў. Не дзіва ж — кожнаму вядома, што яны здзейснілі. Подзвіг прыкметны нават з далячынь часу. Ён ззяе.

Але ці не зацьміла тое ззянне ад нас вайну — ва ўсім яе аб'ёме, ва ўсёй паўнаце велізарнай народнай трагедыі? Бо сцягі на ўзнятых вышынях замацоўвалі адзінкі. Усцілалі подступы да вышынь—мільёны. Няхай і далёка былі ад гэтых вышынь.

...Плошча Леніна. Ранак. Бляск узнагарод, якія ў гэты дзень не саромеюцца паказаць ветэраны. Кветкі і музыка. Радасць ад кожнай новай сустрэчы са знаёмымі: дажылі, дайшлі! Паўвека з вайною ў параненых ёю сэрцах.

Сяргей СІНЯКОЎ, палкоўнік у адстаўцы:

— Першыя баі мы пачалі весці ў 12 гадзін 22 чэрвеня сорак першага пад Львовам. Страты неслі вельмі вялікія — неабстраляныя былі людзі, ды і не было чым ваяваць супраць танкаў. Я ваяваў на 122-міліметровай гаўбіцы. Снарады былі, а ўзрывальнікаў да іх не было. Так і стралялі — прамой наводкай, без узрывальнікаў: трапілі балванкай снарада па вежы танка ці па гусеніцы— добра, не трапілі —расстраляюць ці раздавяць цябе.

Сяргей Сінякоў патрапіў балванкай па танку. Да тых, хто не патрапіў, адпраўляецца калона ветэранаў праз расквечаны горад. Кожны нясе да Вечнага агню свой агонь — у сэрцы. Дзе гарачэй?

Марыя ПЫЖ, удзельніца вайны:

— Вярнулася я з вайны на сваю Піншчыну — спалілі маю радзіму немцы. Хаты няма, сад пасеклі да дрэўца, студню спаганілі, усё паглумілі. Муж мой на вайне застаўся — навечна... Не было за што рукі і душу зачапіць. Паехала ў Мінск. Тут і жыву—адна. Восьмы дзесятак размяняла...

У вайну яна называлася — баец. Ваявала больш на пякарні—спачатку партызанскай, потым пайшла з часцю на Захад. Закончыла вайну ў Берліне. Што здзейсніла? Хлебам карміла армію. Бялізну мыла. Вярнулася—і расказваць быццам няма чаго. Ды і каму? Вакол гаварылі пра подзвігі, пра колькасць збітых самалётаў і знішчаных ворагаў. Але як растлумачыць, што ў Перамозе—і яе знявечаны лёс? Жыццё—яно адно і ў генерала арміі, і ў сялянкі, пазбаўленай роднага селішча. Ці адзываецца наша сэрца разуменнем і болем за іх лёс пры гуках ваенных маршаў?

Капітан КІСЯЛЁЎ, два гады служыў у Афганістане, узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі:

— Паглядзіце навокал, і вы зразумееце ўсё самі. Хто прыйшоў сёння на плошчу? У асноўным тыя, хто ваяваў, хто ведае, што гэта такое — вайна.

Чаму ж нас на святочнай плошчы ў выхадны дзень людзей намнога менш, чым, напрыклад, на толькі што адкрычаўшых тут мітынгах? Куды падзелася наша бязмежная ўсеагульная радасць у гэты дзевяты дзень мая?

Уладзімір БАЛЫКІН, курсант Мінскага суворaўскага вучылішча:

— Так, Дзень Перамогі сёння не вельмі яркі, не вельмі ўрачысты. Раней людзей значна больш было. Ды і саму Перамогу ацэньваюць сёння па-рознаму, нават у адной і той жа сям'і. «Дзед, навошта ты ваяваў?» Разумееце, час быў раней іншы—ваявалі за Радзіму, за Сталіна. Людзі верылі ў іх—у Радзіму, Сталіна, сябе. А што маем сёння? Дэмакратыю, перабудову? Не надта канкрэтныя і абнадзейваючыя рэчы. Людзі перастаюць верыць у гэта.

Я зайздросціла маладому курсанту, чягледзячы на тое, што не з усімі яго думкамі магла пагадзіцца. Ён разважаў аб вайне. Ён спрабаваў зразумець яе і сябе ў сённяшнім дні. Як адказвалі на такія пытанні ў яго ўзросце мы, сённяшнія 30-гадовыя? Успаміналі пра вялікі подзвіг савецкага народа. Пра мужнасць байцоў і камандзіраў. Пра кожнага чацвёртага загінуўшага жыхара сваёй рэспублікі. Мы былі бліжэй да вайны (па часе). Але ці былі бліжэй—па разуменню? Не толькі вялікага подзвігу, а велізарнай трагедыі, што перайначыла лёсы цэлых народаў, а заадно і мільёнаў канкрэтных людзей, якія прыйшлі на зямлю з адзінай мэтай—жыць, удасканальваць нашу цывілізацыю?

За час работы ў раёнцы мне неаднойчы даводзілася пісаць пра Васіля Міхайлавіча Касцючэнку, гвардзейца-мінамётчыка, што прайшоў вайну ад Прыбалтыкі, Масквы да Берліна. Ён прынёс з вайны унікальны дакумент — франтавы дзённік. Яго любілі цытаваць усе, хто пісаў ці расказваў пра франтавіка. Ваяваў Васіль Міхайлавіч на легендарнай «кацюшы», асвойваў зброю пад Масквой у канцы 41-га. Што ні старонка ў дзённіку, то новы бой: з дакладным пералікам выпушчаных снарадаў, страт, панесеных гітлераўцамі,—у жывой сіле і баявой тэхніцы. Ён занатоўваў тое, што лічыў галоўным.

(Працяг на 2-й стар.).

ПРАВІЛЬНЫ ГРАМАДЗЯНСКІ ВЫБАР

Сустрэча ў Крамлі М. С. Гарбачова з юнармейцамі

Георгіеўская зала Крамля, зала ратнай славы нашай Айчыны, стала ў Дзень Перамогі, 9 мая, месцам сустрэчы Прэзідэнта СССР М. С. Гарбачова з прадстаўнікамі Усесаюзнага юнармейскага руху. Яны прыехалі ў Маскву з розных рэспублік краіны.

На гэту сустрэчу разам з Прэзідэнтам прыйшлі Старшыня Вярхоўнага Савета СССР А. І. Лук'янаў, міністр абароны СССР Маршал Савецкага Саюза Д. Ц. Язаў, намеснік старшыні Савета абароны пры Прэзідэнце СССР А. Д. Бакланаў, камандуючы Усесаюзным юнармейскім рухам генерал-лейтэнант Г. Ц. Берагавой, іншыя военачальнікі, дзяржаўныя і палітычныя дзеячы, ветэраны вайны, прадстаўнікі грамадскасці. Была Р. М. Гарбачова.

Многа слаўных спраў на рахунку ўдзельнікаў руху, праз які вядзецца велізарная работа па патрыятычнаму выхаванню дзяцей і падлеткаў. Паходы па месцах баявой славы савецкага народа, клопаты аб ветэранах вайны і працы, пошук безыменных абаронцаў, фізічная загартоўка, знаёмства з гістарычнымі і культурнымі выдатнымі мясцінамі нашай многанацыянальнай краіны... Аб гэтых і іншых справах юнармейцы расказвалі Прэзідэнту. Расказы гэтыя былі кароткімі і вельмі непасрэднымі, шчырымі. І хто б ні браў слова — прадстаўнік з данскога краю, або з уральскай зямлі, або з Сярэдняй Азіі,—праз усе выступленні чырвоным радком прайшло запэўніванне, што ў гэты цяжкі час у асобе юнармейцаў Радзіма, справа перабудовы, асабіста Прэзідэнт заўсёды знойдуць верную падтрымку.

Яшчэ юнармейцы гаварылі, што вельмі хацелі б выдаваць уласны часопіс і мець у Маскве музей руху, прасілі аказаць ім у гэтым садзейнічанне.

Аб пачуцці высокага патрыятызму, якое выклікае прыйшоўшая ў Георгіеўскую залу маладая змена, гаварыў у сваім выступленні камандуючы паветрана-дэсантнымі войскамі генерал-лейтэнант П. С. Грачоў.

Дарагія сябры! — звярнуўся да юнармейцаў М. С. Гарбачоў.

Я шчыра, сардэчна ад імя ўсяго кіраўніцтва краіны і Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза вітаю вас у гэтай цудоўнай зале ў Крамлі, у сэрцы нашай вялікай Радзімы!—працягваў ён. — Вітаю і ўсіх вашых, скажу так, аднапалчан, якія засталіся дома.

Ваш рух адлюстроўвае настроі нашага маладога пакалення, якое гатова служыць сваёй Айчыне і ўсведамляе сваю адказнасць за лёс дзяржавы. І тое, што гэта сустрэча адбываецца сёння, у такі знамянальны дзень, падкрэслівае пераемнасць пакаленняў.

Так, наш народ заваяваў вялікую перамогу. Цяжкую перамогу. І ўсе мы ганарымся ёю. Падзяляю сказаныя тут словы павагі і ўдзячнасці, звернутыя перш за ўсё да нашых ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны. Цалкам далучаюся да гэтых слоў і рад разам з вамі ўшаноўваць пераможцаў 45-га года, франтавікоў і тых, хто каваў перамогу ў тыле. Аддадзім належнае гэтаму гераічнаму пакаленню. Перамогшы, гэтыя людзі здзейснілі, здавалася б, неверагоднае.

Перамога запатрабавала такіх ахвяр, такіх намаганняў, якія абавязваюць нас з вамі заўсёды памятаць аб іх. І заўсёды быць здольнымі абараніць сваю краіну, каб ні ў каго не паявілася спакусы выпрабаваць нашу сілу. Таму я разам з вамі хачу вітаць тут міністра абароны, генералаў і афіцэраў і ў іх асобе Узброеныя Сілы Савецкага Саюза, усю нашу слаўную Савецкую Армію і Флот.

Для нашых народаў заўсёды было ўласціва аддаваць належнае ўсім тым, хто ў цяжкія дні становіцца на бок справядлівай справы. І я хачу разам з вамі сёння ўспомніць добрым словам прадстаўнікоў усіх народаў, якія ўнеслі свой уклад у нашу агульную вялікую перамогу, і вітаць адсюль, з Георгіеўскай залы Крамля, усе народы антыгітлераўскай кааліцыі, усіх людзей добрай волі, якія змагаліся з фашызмам. Няхай яны пачуюць. Мы з вамі маем мандат на тое, каб сказаць: мы помнім гэта баявое супрацоўніцтва, якое павергла ў прах фашызм. Мы застаёмся вернымі тым словам, тым узаемным запэўніванням, якія былі сказаны на Эльбе і іншых сустрэчах у тыя пераможныя дні мая 1945-га.

Як Прэзідэнт, хачу сказаць вам, дарагія юныя сябры, вялікае дзякуй за тое, што вы робіце, перш за ўсё за клопаты аб ветэранах. І за тое, што вы робіце для захавання памяці аб подзвігу тых, хто даў нам гэту перамогу, магчымасць працягваць жыць, будаваць, перадольваць цяжкасці і ісці наперад.

Цудоўна, што добрыя патрыятычныя пачуцці праявіліся ў вас у вашы раннія гады. Упэўнены, вы захаваеце іх на ўсё жыццё, і віншую вас з гэтым грамадзянскім выбарам. Гэта тая вышыня маральная, на якой я вам жадаю застацца заўсёды, як бы ні цяжка вам прыйшлося ў вашым жыцці. Захавайце гэты выбар, святы выбар, які вы зрабілі цяпер, стаўшы ў рады юнармейцаў. Дзякуй вам яшчэ раз.

Удвайне рад гэтай сустрэчы яшчэ і таму, што тут прысутнічаюць прадстаўнікі нашых рэспублік, самых розных нацыянальнасцей. Гэта яшчэ адзін вельмі важны добры сімвал, знак дружбы, той святой справы, якая нас заўсёды выручала на самых цяжкіх паваротах нашай няпростай гісторыі, гераічнай, але і драматычнай. Захоўвайце гэту дружбу, працягвайце яе. Спадзяюся, вы будзеце перапісвацца, раскажыце аб гэтых сустрэчах сваім сябрам.

Ведаю, пасля гэтай сустрэчы ў кожнага з вас прыбавілася сяброў, і з гэтым я вас віншую. Нічога няма больш вялікага, чым ідучы па жыцці, адчуваць побач з сабой верных сяброў. Тады ўсё лягчэй. Я вас з гэтым віншую. І вельмі важна, што вы, маладыя, так дастойна прадстаўляеце ўсе народы нашай краіны. Бо, на жаль, некаторыя нават, ну, скажам так, пажылыя і нават вельмі пажылыя «дзядзькі» і «цёткі» ўжо не заўсёды ўмеюць рабіць гэта так дастойна, як многія пакаленні, і не толькі ў папярэднія дзесяцігоддзі, але і стагоддзі ў гэтай краіне, дзе жывуць сотні народаў. Вы малайцы, таму што вы зразумелі галоўнае—трэба быць разам. Гэта вельмі добра. Захавайце гэта і нацыянальную годнасць, але асцерагайцеся чумы нацыянальнай фанабэрыі і высакамер'я. Сябруйце. Вось да гэтага я вас заклікаю.

У гэты наш вялікі час перабудовы—а гэта няпросты час—нам патрэбны міласэрнасць, дабрыня, спагада, праніклівасць. Тое, што вы робіце, гэта і выхоўвае ў вас іменна такія якасці. Я жадаю паспяховага прадаўжэння вялікай справы, удзельнікамі якой вы сталі ў свае юныя гады. Нясіце сцяг юнармейцаў, высока і моцна яго трымайце. Мы зусім не рыхтуем з сябе людзей, якія плануюць заваёўваць нейкія чужыя тэрыторыі. Не. У нас зямлі шмат, прасторы нашы велізарныя. У нас на тысячу гадоў усё ёсць для таго, каб усе нашы народы развіваліся. Але мы павінны думаць аб тым, рабіць усё, каб спакойна і шчасліва было ў нашым доме.

Ну і самае галоўнае: я ваш рух разглядаю як рух, у якім дзеці, юныя сэрцы знаходзяць сяброў, набываюць шмат новага, пазнаюць значэнне пераемнасці пакаленняў у нашай няпростай гісторыі і самі знаходзяць сваё месца ў жыцці. Вось у гэтым я бачу самы галоўны сэнс гэтага руху і вітаю вас, а таксама вашых настаўнікаў—тых, якія тут прысутнічаюць, і тых, якія цяпер разам з вашымі сябрамі, напэўна, ідуць да Вечнага агню, каб пакланіцца подзвігу нашага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.

Выказваю велізарнае задавальненне гэтай сустрэчай, вітаю вас яшчэ раз у Крамлі. Хачу, каб вам гэтыя дні запомніліся назаўсёды. Вялікіх вам поспехаў у вашых справах.

Сустрэча завяршылася агульным фатаграфаваннем на памяць.

(ТАСС).

ЗАЎТРА МОЖНА ІСЦІ ДАЛЕЙ

Пачынаючы з мінулай восені, калі прафсаюзы Беларусі на сваім з'ездзе рэарганізаваліся ў Федэрацыю, яны вядуць настойлівы дыялог з урадам рэспублікі, дабіваючыся вырашэння найвастрэйшых сацыяльных праблем працоўных. І вось праз паўгода, 8 мая, Савет Міністраў і савет Федэрацыі прафсаюзаў падпісалі пагадненне па працоўных і сацыяльна-эканамічных пытаннях на 1991 год.

Гэты дакумент пацвярджае магчымасць вырашэння складаных праблем не шляхам разбуральнай канфрантацыі, а дзякуючы канструктыўнаму дыялогу. Дасягнута дагаворанасць па самых вострых праблемах: узроўню жыцця, забеспячэнню занятасці насельніцтва, падаткаабкладанню, ахове здароўя людзей, працы і навакольнага асяроддзя...

Пагадненне падпісалі: з боку ўрада — Старшыня Савета Міністраў рэспублікі Вячаслаў Кебіч, з боку прафсаюзаў — старшыня Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі Уладзімір Ганчарык.

Гэтым актам не завяршылася цяжкая работа. Цяпер трэба будзе рэалізаваць усё тое, аб чым дамовіліся. Для кантролю за выкананнем прынятых рашэнняў будзе створана змешаная камісія. Але абавязковая ўмова жыццяздольнасці пагаднення — стабільная работа прадпрыемстваў і арганізацый усіх галін народнай гаспадаркі рэспублікі.

— Я ацэньваю гэты дакумент як вельмі сур'ёзны, таму што ўрад абавязаны выконваць дагаворанасці. І цяпер над намі, хочам мы таго ці не, паявіўся кантроль з боку прафсаюзаў, — сказаў пасля завяршэння працэдуры падпісання В. Кебіч.— Але мяне задавальняе пагадненне і тым, што прафсаюзы таксама ўзялі на сябе пэўныя абавязацельствы. Я думаю, што дакумент пакладзе пачатак міру і спакою паміж працоўнымі калектывамі і ўрадам.

А вось як пракаменціраваў гэту падзею У. Ганчарык:

— Пагадненне ўлічвае прапановы працоўных калектываў, патрабаванні, якія нарадзіліся ў перыяд забастовак, і таму, спадзяюся, яны будуць садзейнічаць стабілізацыі эканомікі і палітычнага жыцця рэспублікі.

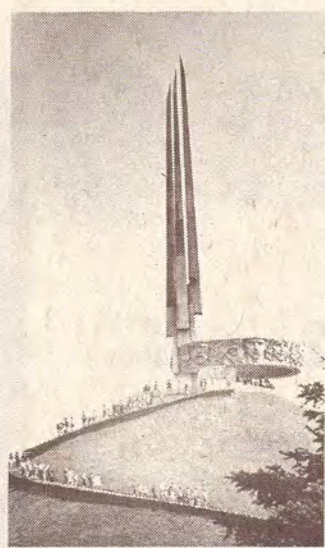
В. МЕНШЫКАВА, кар. БЕЛТА.

Пагадненне падпісваюць Старшыня Савета Міністраў Беларускай ССР В. КЕБІЧ (справа) і старшыня Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі У. ГАНЧАРЫК.
Фота Ю. ПАЎЛАВА. (БЕЛТА).

ЧАС ПАДПІСАННЯ У ДРУК: ПА ГРАФІКУ 21.05, НУМАР ПАДПІСАНЫ У 21.05.

НІЗКІ ПАКЛОН ВАМ, ПЕРАМОЖЦЫ!

(Працяг. Пачатак на 1-й стар.).

Але там не было ні слова пра іншае. Ды і пачуць пра гэта іншае можна было тады, калі адкладваўся мой блакнот, спыняліся запісы і пачыналася размова «не для прэсы».

Кожнае свята Перамогі, памятаю, Васіль Міхайлавіч прыходзіў да нас у школу. Яму ўручалі кветкі, а ён каторы раз расказваў пра колькасць выпушчаных снарадаў і страты праціўніка. Але ён, разумны і граматны чалавек, усё ж ні разу не расказаў пра тое, што мы, напэўна, маглі б зразумець—пра сябе, 19-гадовага моцнага хлопца, якому хацелася жыць, якому нярэдка было страшна на смяротным балі вайны. Чаму ён маўчаў пра гэта?

Мы вельмі доўга, цэлыя дзесяцігоддзі, святкавалі веліч нашай Перамогі. Так нам было прывычней. Веліч нашых здзяйсненняў. Сусветна-гістарычнае іх значэнне. Вялікая місія. Сюды не ўпісваліся страх, сумненні, боль, бруд, закладзеная творцам у кожнага з нас чалавечая слабасць.

Мы столькі гадоў даказвалі, што мы здзейснілі. Атрымліваецца, шмат дзе мы згубілі сябе. Мы прыйшлі да таго, што аказаліся незразумелымі, непатрэбнымі са сваімі перажываннямі сваім самым блізкім людзям: «Дзед, ты навошта ваяваў? За Радзіму, за Сталіна? Сталінцы!» Як чарга ў спіну... За што?

Мы асудзілі сістэму, што столькі гадоў губіла чалавека, навязвала яму ў якасці адзіна прымальных каштоўнасцей ідэалагічныя догмы. А заадно з сістэмай мы асудзілі, няхай не так актыўна, і тых людзей, якія жылі ў ёй, якія былі ўвінчаны ў яе. Мы не зразумелі аднаго: сістэма не надта падзяляла ворагаў сістэмы на сваіх і чужых. І сёння невядома—чыіх палягло больш. І колькі атручана душаў—сваіх — напышлівасцю, размахам, пампезнасцю і — неразуменнем, адчужанасцю. Як міна запаволенага дзеяння, яны спрацоўваюць сёння. Б'юць па сваіх.

...А нястройная калона ідзе па праспекце. Строга і шчымліва грымяць аркестры—дайно выціснутыя з нашага жыцця суперсучасным «металам». Акрамя, вядома, тых, апошніх, якія гучаць для іх, бітых і калечаных вайной, усё часцей.

Кацярына ШЫШЫКІНА, былая медсястра, 3-ці Беларускі фронт:

— Для нас галоўнае сёння— не пышнасць урачыстасці. Хацелася, вядома, хацелася б, каб болей людзей сабралася разам. І ўсё ж важней тое, што ідзём на свята сваімі нагамі, значыць, жывём!

Заўважыла: яны, ветэраны, усё меней выстаўляюць напаказ свае ўзнагароды. Больш хваляцца ўнукамі і праўнукамі. Мы вучымся больш углядацца ў чалавечыя твары. Ці ўвойдуць гэтыя твары ў нашы падручнікі гісторыі? Альбо там паранейшаму застануцца сухія старонкі пра вялікі подзвіг?

...Закончана шэсце. Ускладзены кветкі. Разыходзяцца ветэраны. Хто — святкаваць па праграме, прадугледжанай арг-камітэтамі былых часцей і брыгад, хто — такіх болей — дадому: выйшаў запас энергіі, прыпасенай на галоўны гадавы дзень. Шматлюдна ў суседнім з плошчай парку: «даюць» піва і цукеркі. Там моладзь і дзятва: свята для ўсіх!

А на самой плошчы — нямногія з герояў дня, каму не хочацца пагадзіцца з тым, што свята заканчваецца. Чародка в'етнамскіх дзяўчат абступіла сухенькую жанчыну са шматлікімі ўзнагародамі на яркай сукенцы.

Нгуен ЗІ ХІН, студэнтка пед-інстытута:

— У нас таксама святкуюць Дзень Перамогі. Усе людзі збіраюцца разам, каб усвядоміць: вайна, дзе б яна ні была, — страшна. Пра вашу вайну мы многа чыталі, бачылі фільмаў. Сёння прыйшлі паглядзець, як святкуюць у вас.

Бачыла на плошчы ветэранаў у акружэнні маладых арабаў, японцаў... Няўжо мы ведаем пра тую вайну ўсё?..

Стары салдат не мог расказаць пра вайну так, каб яго не западозрылі ў прыніжэнні высокага подзвігу. Капітан Кісялёў не хоча расказваць пра вайну, якую пražыў ён,—занадта многа чуў папрокаў, баіцца быць непачутым. Вайна застаецца там, у салдацкіх душах. Салдаты стаяць на святочнай плошчы без нас...

ЦЭХ ДЛЯ НАВАСЕЛЬЦАЎ

Каля тысячы катэджаў для вёскі будзе выпускаць штогод новы цэх, мантаж якога пачаўся ў аб'яднанні «Лідабудканструкцыя».

Тэхналагічнае абсталяванне для яго коштам 800 тысяч інвалютных рублёў пастаўлена вядомай французскай фірмай «Дэмлер». Поўнасцю аўтаматызаваная вытворчасць, для абслугоўвання якой запатрабуецца толькі каля дзесяці чалавек, закуплена гродзенскім аб'яднаннем «Азот». За гэта хімікі атрымаюць чацвёртую частку гатовых блокаў, якія пойдуць на жыллё для сваіх рабочых. Аб'яднанне выдзеліла таксама валютныя сродкі для набыцця за мяжой для вобласці найноўшага завода па выпуску 60 мільёнаў штук цэглы ў год. Цяпер вядуцца перагаворы з амерыканскімі знешнегандлёвымі фірмамі аб стварэнні на Гродзеншчыне сумеснага прадпрыемства гадавой магутнасцю 30 тысяч сучасных сельскіх катэджаў.

СТАМАТОЛАГ— САРДЭЧНЫ СЯБАР

У багатых свае дзівацтвы, скажуць, напэўна, гаспадарнікі сярэдняй рукі — ім жа, бедным, не пад сілу выкраіць капейку на будаўніцтва звычайнага фельчарска-акушэрскага пункта,— даведаўшыся аб адкрыцці ў аграфірме «Прагрэс» зубапратэзнай лячэбніцы.

Каштавала яна гаспадарцы 200 тысяч інвалютных рублёў, затое і лячэнне тут на ўзроўні сусветных стандартаў. Тымі, каго лячылі дантысты, узброеныя дапатопнай бормашынай, многае ў клініцы будзе ўспрымацца як фантастыка. Аснашчанае электронікай стаматалагічнае крэсла па зададзенай урачом праграме рэгулюе становішча пацыента, апаратура працуе бясшумна і бязбольна. З гарантыяй якасці імпартны пламбіровачны матэрыял і пратэзы з металакерамікі. Словам, не лячэнне, а задавальненне. Праўда, пацыентам з іншых гаспадарак, у адрозненне ад работнікаў «Прагрэса», за яго ўсё ж прыйдзецца плаціць. Клапоцячыся аб здароўі сваіх кліентаў, работнікі гаспадарча-разліковай амбулаторыі не забываюць і аб «здароўі» аграфірмы.

КАРБАМІД СА СПЕЦЫЯМІ

Новыя ўгнаенні атрыманы ў гродзенскім аб'яднанні «Азот». Адразу ў некалькі рэгіёнаў краіны адправілі новае ўгнаенне — карбамід з арганічнымі дабаўкамі — гродзенскія хімікі. Дзякуючы наяўнасці гумінавых прэпаратаў навінка забяспечвае значную прыбаўку ўраджаю, прыкладна на трэць зніжае ўтрыманне ў ім нітратаў. Да таго ж, змяншаюцца затраты на транспарціроўку і ўнясенне тукаў у глебу. Бо цяпер іх патрабуецца менш.

— Выпрабаванні паказалі, што карбамід з гуматамі аднолькава эфектыўны пры вырошчванні збожжавых, прапашных і агародніннных культур, асабліва на малаўрадлівых глебах,—гаворыць галоўны тэхнолаг аб'яднання І. Кароткі. — Так, сярэдняя прыбаўка ўраджаю бульбы склала 54 цэнтнеры з гектара, ячменю—7, азімых — 5,5 цэнтнера.

Кампаненты для новага ўгнаення пастаўляюць малое прадпрыемства «Біяхім» і калгас «Савецкая Беларусь» з суседняй Брэсцкай вобласці. Праўда, у невялікіх колькасцях. Таму іх выпуск намячаюць яшчэ некалькі гаспадарак, якія размешчаны непадалёк ад «Азота» і маюць запасы торфу.

Вось-вось прадпрыемства выпусціць на пробу і сульфат амонію з арганічнымі дабаўкамі. Ці будзе ён выпускацца «масавым тыражом» — пакажуць выпрабаванні.

АГАРОД ПАД МЕСЯЦАМ

Тое, што Месяц робіць прыкметны ўплыў на ўсё жывое на Зямлі, вядома здаўна. Нашы руплівыя продкі-сяляне, з павагай адносячыся да астралогіі, ведалі, напрыклад, што агародніну, прызначаную для захоўвання, трэба ўбіраць у апошняй чвэрці Месяца, а калі хочаш з'есці самы сакавіты памідор або агурок, то лепш за ўсё сарві яго, калі месяц у поўні.

Сакрэт тут у дзвюх частках месячнага цыкла. Пры руху нашага нябеснага спадарожніка да поўні развіццё раслін, у прыватнасці агародніннных культур, ідзе асабліва інтэнсіўна. Калі ж Месяц змяншаецца ў памерах, то актыўнасць руху іх жыццёвых сокаў перамяшчаецца ў каранёвую сістэму. Значыць, выйграе той, хто ведае, у якія тэрміны месячнага календара трэба сеяць, а ў якія — убіраць ураджай. Дарэчы, як сведчаць вопытныя агароднікі, культуры, пасаджаныя ў спрыяльныя месячныя дні, у тры, чатыры разы больш ураджайныя за тыя, што ляглі ў зямлю, так сказаць, без уліку астралогіі.

Ну, а разабрацца ў гэтых тэрмінах дапаможа брашура «Месячны пасяўны каляндар агародніка» (выдавецтва ЦК КПБ, складальнікі М. Ф. Давыдзік і Н. М. Жылінскі), якая нядаўна выйшла. Парады, змешчаныя ў ёй, разлічаны на ўсе прыродна - кліматычныя зоны нашай краіны. Брашура прадаецца толькі ў кіёсках «Саюздруку». Неабходна адзначыць, што значная частка прыбытку ад яе рэалізацыі паступіць у фонд «Дзеці Чарнобыля» і ў Фонд дапамогі інвалідам.

М. ФЕДАРЧУК, член Саюза журналістаў СССР.

(БЕЛТА).

ЗРОБІМ КРОК У СТАГОДДЗЕ ГУМАНІТАРНЫХ ВЕДАЎ?

Дэпалітызацыя, дэідэалагізацыя, дэпартызацыя сферы адукацыі. «Круглы стол» на гэту тэму адбыўся ў «Звяздзе». Сваімі думкамі абмяняліся першы намеснік загадчыка гуманітарнага аддзела ЦК КПБ М. Фядзеня, намеснік міністра народнай адукацыі БССР Г. Бутрым, акадэмік АН БССР, загадчык кафедры гісторыі філасофіі БДУ імя У. І. Леніна А. Міхайлаў, намеснік сакратара парткома, дацэнт кафедры палітычнай гісторыі Беларускага інстытута народнай гаспадаркі В. Галубовіч, намеснік сакратара парткома, дацэнт кафедры палітэканоміі Мінскага радыётэхнічнага інстытута В. Кур'ян, старшыня Цэнтральнага савета Беларускай рэспубліканскай піянерскай арганізацыі імя У. І. Леніна У. Грыдзюшка, рэдактар газеты «Звязда» У. Наркевіч.

У. Наркевіч: Тэма нашай гутаркі адна з тых, якія выклікаюць сёння найбольш спрэчак. Магчыма, у нашай размове мы і не прыйдзем да нейкіх адназначных вынікаў, ды і нельга, відаць, адразу расставіць усе кропкі над «і», бо жыццё развіваецца і ўносіць свае карэктывы. Але прынцыповыя падыходы мы павінны абазначыць як для саміх сябе, так, напэўна, і для чытачоў газеты.

М. Фядзеня: Я хацеў бы прапанаваць наступнае кола пытанняў. Першае — гэта сэнс ідэй дэпалітызацыі, дэідэалагізацыі школы, якія падкідваюць нам нашы палітычныя апаненты. Далей, праблемы выкладання гуманітарных і сацыяльна-палітычных навук. Як ва ўмовах многапартыйнасці павінны дзейнічаць выкладчыкі, асабліва выкладчыкі-грамадазнаўцы. Выхаванне ва ўмовах многапартыйнасці—ці можа яно быць дэідэалагізаваным, і якіх прынцыпаў павінны прытрымлівацца выкладчыкі, улічваючы, што яны могуць быць у розных палітычных партыях?

Наступнае—прынцыпы рэгламентацыі палітычнай дзейнасці ў навучальных установах.

Асабіста я разумею, што за ідэяй дэпалітызацыі школы стаіць адно: выцесніць з яе сцен партыйныя, камсамольскія, піянерскія арганізацыі. Зрабіць школу палітычна нейтральнай. А канчатковая мэта — забараніць там дзейнасць членаў КПСС і камсамола.

Дарэчы, некалькі слоў наогул аб тэрмінах «дэпалітызацыя» і «дэідэалагізацыя». Яны азначаюць з улікам сэнсу прыстаўкі «дэ»—канец палітыкі, канец ідэалогіі. Зрабіць школу стэрыльнай ад палітыкі, ідэалогіі. Ці магчыма такое ў палітызаваным грамадстве? Наўрад. Ідэя дэідэалагізацыі—не новая ідэя. Як вядома, яна была шырока распаўсюджана ў 60-я гады ў буржуазнай сацыялогіі. Сёння яе адтуль спрабуюць перанесці на нашу глебу, забыўшыся пра тое, што самі буржуазныя сацыёлагі адмовіліся ад яе. Адмовіліся, бо зразумелі, што без ідэалогіі — сістэмы поглядаў, ідэй, каштоўнасцей — нельга жыць у грамадстве.

Тым самым я сцвярджаю, што гэты тэрмін надуманы. А вось навошта ён прыдуманы, пра тое і трэба паразважаць.

Г. Бутрым: Перад школай, і вышэйшай у тым ліку, стаіць задача не толькі даць веды, але і выхаваць грамадзяніна. Ізаляваць вучняў, студэнтаў ад тых палітычных працэсаў, якія адбываюцца ў грамадстве, нельга. Нават, каб і хацелі гэтага. І тут размова можа ісці не аб дэпалітызацыі, а аб перапалітызацыі. Бо вакууму быць не можа.

Выхаванне малодзі ўвогуле складаная справа, а зараз, калі разбураюцца многія і не толькі ўяўныя ідэалы, — тым больш. Сітуацыя ўскладняецца і тым, што многія выхавальнікі, настаўнікі, выкладчыкі не могуць быць сапраўднымі дарадцамі сучаснай моладзі, таму што самі ніяк не пазбавяцца ад догмаў, старых уяўленняў, кансерватыўнасці. Яшчэ горш, калі некаторыя педагогі падладжваюцца пад настрой моладзі, падыгрываюць ёй на хвалі негатывізму. Кантактуючы з вучнямі, студэнтамі, трэба быць выключна шчырымі, дапамагаць ім аб'ектыўна разабрацца ў праблемах сённяшняга і заўтрашняга дня, развіваць іх ініцыятыву, самастойнасць, спрыяць актывізацыі дзейнасці розных аб'яднанняў, арганізацый моладзі.

Дарэчы, некалькі слоў пра дзейнасць вучнёўскіх і студэнцкіх грамадскіх арганізацый, у прыватнасці, піянерскай.

Сёння Беларуская рэспубліканская піянерская арганізацыя—гэта самастойная грамадская арганізацыя дзяцей, падлеткаў і дарослых, якая зарыентавана на агульначалавечыя каштоўнасці, ідэалы гуманізму, дабра і справядлівасці. Часта крытыкі гэтай дзіцячай арганізацыі не заўважаюць перамен, якія ў ёй адбываюцца. І зыходзячы са старых стэрэатыпных падыходаў, выступаюць супраць яе існавання. Хоць мы гатовы ствараць умовы і для іншых арганізацый, у тым ліку і скаўцкіх. Бо і ў першых, і ў другіх у многім мэты аднолькавыя—выхаваць грамадзяніна, высокамаральнага чалавека. Адмаўляць каму-небудзь з іх у існаванні прынамсі непедагагічна.

У. Наркевіч: Вы ведаеце, мы многа можам гаварыць аб агульных праблемах. Але хацелася б звярнуць увагу і на канкрэтнае. У многіх школах, у прыватнасці мінскіх, ужо няма камсамольскай арганізацыі, піянерскія мерапрыемствы практычна не праводзяцца. Гэта з аднаго боку. З другога—нядаўна мы апублікавалі інфармацыю аб тым, што ў Львоўскай вобласці ўсяго адзін піянер,—гэта высветлілася пры рэгістрацыі піянерскай арганізацыі. Чаму так адбываецца? Якая сітуацыя ў Беларусі?

У. Грыдзюшка: Сапраўды, крайнасці ў поглядах сталі адметнай рысай нашага часу. Але там, дзе ёсць дзеці, там гэтых крайнасцей быць не павінна. Калі весці размову аб выцісканні піянерскай, камсамольскай ці іншай арганізацыі за межы школы, то гэта ёсць не што іншае, як нонсенс, як антыгуманны, антыдэмакратычны факт. Бо кожная арганізацыя ў дэмакратычнай дзяржаве павінна сама для сябе вызначаць месца базіравання.

Што датычыць самога тэрміну дэпалітызацыя, то, на мой погляд, ён проста надуманы. Гэта з аднаго боку. А з другога, ён носіць суб'ектыўны характар. Бо розныя людзі маюць рознае разуменне, рознае ўяўленне наконт гэтага. Вазьміце, скажам, выхаванне грамадзяніна. Гэта палітыка ці не? Палітыка. А выхаванне патрыёта сваёй Радзімы? Таксама палітыка. Ці арыентацыя на агульначалавечыя каштоўнасці—хіба гэта не ідэалогія? Ідэалогія.

М. Фядзеня: Я хацеў бы прывесці дзве цытаты, якія мяне ўсхвалявалі да глыбіні душы. Вось часопіс ЦК ЛКСМБ «Крыніца», леташні нумар за лістапад—снежань. У ім З. Пазняк піша: «Трэба як найхутчэй спыніць палітызацыю дзяцей, нейкую варварскую гульню ў піянераў, акцябрат, «Зарніцу» і г. д. Гэта злачынства супраць цэлых пакаленняў». Цяпер заглянем у штотыднёвік «Дзеці і мы» № 2, 1991 г.—газету Беларускага дзіцячага фонду. Быццам бы ва ўнісон тут піша другі народны дэпутат—Я. Цумараў: «Піянеры, акцябраты, юныя ленінцы... Калі на сцяг арганізацыі падняты вобраз, які створаны пад найменнем Паўліка Марозава, то чаго вартыя ідэалагічная падкладка і маральны ідэал такой арганізацыі. І ўвогуле, ці сумленная гэта справа ўцягваць дзяцей у палітычную барацьбу? Верагодна, прыйшоў час прыпыніць дзейнасць усіх дзіцячых палітычных арганізацый, як, зрэшты, і вывесці ўсе палітычныя структуры з навучальна-педагагічных устаноў рэспублікі». Тут, як кажуць, каментарыя не трэба, бо наўрад ці аўтары выказванняў цікавіліся думкамі саміх піянераў. Уладзімір Паўлавіч, цікава, а якія ў вас адносіны да такіх выказванняў? Мне асабіста здаецца, што падобная лінія — працяг тых разбуральных тэндэнцый, што, на жаль, усталяваліся ў нашым грамадстве: спачатку разбурым, а потым думаем, як нешта стварыць.

У. Грыдзюшка: Згодзен з вамі. Такія заклікі — не што іншае, як злачынства супраць тых жа дзяцей. Гэта можна расцэньваць як уцягванне іх у палітычныя гульні дарослых.

В. Кур'ян: На мой погляд, мы не павінны адмахвацца ад неабходнасці пазбавіцца ад залішняй ідэалагізацыі нашага жыцця. Бо ў нас усё ж засілле старой ідэалогіі і дагматызму. Было і такое: піянеры віталі з'езды, дарылі кветкі. Хіба гэту гіпербалізаваную ідэалагізацыю не парадзіла ідэалагізацыя ўвогуле? Дэідэалагізацыя—гэта не проста падкопы нейкіх ворагаў, гэта і вынік нашых памылак. Таму, мне здаецца, дэідэалагізацыя — гэта ў пэўнай ступені рэальная праблема, якую стварылі мы самі.

Цяпер аб дэпалітызацыі. Маецца на мэце ліквідаваць манаполію КПСС на арганізацыю палітычнай дзейнасці ў ВНУ, школе. Будзем шчырыя—яна ёсць, гэта гістарычна склалася. Хіба мы не павінны сёння адыходзіць ад гэтага? Хіба не наша задача знайсці менавіта тое месца партыйнай арганізацыі, якое не давала б падстаў папракаць яе ў манапалізме?

Змены, якія адбыліся і ў партыі, і ў краіне ўвогуле, дапамагаюць зняць гэту праблему. Партком у Мінскім радыётэхнічным інстытуце не перашкаджае тым, у каго ёсць жаданне арганізаваць штосьці сваё, сваю арганізацыю. Мы не абмяжоўваем палітычныя правы ні выкладчыкаў, ні студэнтаў. Тым больш не ставім задачу з дапамогай сілы захаваць манапольнае становішча парткома. Мы гатовы супрацоўнічаць з любой палітычнай арганізацыяй, якая дзейнічае на аснове Канстытуцыі БССР. Мне здаецца, што дэпартызацыю жыцця вышэйшай школы нельга разумець як забарону дзейнасці любых арганізацый. Але тут павінен захоўвацца прынцып: усе арганізацыі ў ВНУ ўстрымліваюцца ад уцягвання моладзі ў акцыі, якія перашкаджаюць навучальнаму працэсу. Інакш, калі хтосьці з іх заклікае да байкоту, акцый непадпарадкавання, рашэннем вучонага савета інстытута, дзейнасць такой арганізацыі ў сценах ВНУ можа і павінна быць забаронена.

Цяпер што датычыцца дэідэалагізацыі. Крызіс марксізму—гэта агульнавядомая рэч. Гэта тое, ад чаго нельга адмовіцца, гэта аб'ектыўная рэальнасць, якая вельмі сур'ёзна ўплывае на становішча спраў у ВНУ.

ВНУ павінны быць полем спаборніцтва розных ідэалагічных школ, павінны ўключаць у свае праграмы вывучэнне розных ідэалагічных дактрын.

А. Міхайлаў: Я вельмі засмучаны тым кантэкстам, у якім адбываецца палеміка ў нашым грамадстве наогул, па любому пытанню: рынак, знешняя ці ўнутраная палітыка, дэмакратыя, іншае. Усё гэта толькі ў рэжыме канфрантацыі. І вось я баюся, што нам у нашай размове нельга быць прыкладам таго, калі не чуюць апанентаў, спрабуюць абысці вострыя вуглы, затушаваць сэнс праблемы — толькі б працідзейнічаць новым для нас працэсам. Я думаю, што гэта наогул непрадукцыйная размова. Наша грамадства знаходзіцца на такой стадыі развіцця, што будзе пагібельным не знайсці агульнай мовы паміж апанентамі ці праціўнікамі. І спрабаваць сёння ўзмацняць канфрантацыю, напэўна, неразумна. А калі нам навязваюць такога роду палеміку, то мы павінны знайсці ў сабе дастаткова мудрасці, каб не адказваць тым жа. Гэта не прывядзе ні да якога эфекту. Ну, а шараханне з адной крайнасці ў другую з'яўляецца, на жаль, нормай жыцця нашага грамадства—гэта ўвогуле сведчанне дастаткова нізкага ўзроўню нашай культуры.

Дык вось, калі мы дапусцім суіснаванне розных ідэалогій, розных палітычных ліній у ВНУ, у сярэдняй школе, ці не прывядзе гэта да канфрантацыі? Ці не абвострыць і без таго такую абстаноўку, якая паставіла нас ужо на мяжу катастрофы і краху? Гэта вельмі рэальная для нас небяспека. І, відаць, існуе яна толькі таму, што ў нас палітычная культура, на жаль, не апіраецца на агульную культуру. Бо да апошняй мы яшчэ і не падыходзім, яе няма. Гэта трагедыя нашага грамадства. І я наогул далёкі ад ілюзіі, што можна чакаць нейкіх радыкальных перамен.

М. Фядзеня: Выкажу сваю думку наконт рэгламентацыі палітычнай дзейнасці ў навучальных установах. Лічу, што ў школе могуць існаваць тыя грамадскія аб'яднанні, якія зарэгістраваны ва ўстаноўленым законам парадку, строга выконваюць канстытуцыйныя палажэнні і савецкае заканадаўства, садзейнічаюць адміністрацыі, органам кіравання ў ажыццяўленні дзяржаўнай палітыкі ў галіне адукацыі і выхавання. Што датычыць педагагічных работнікаў, то іх абавязак—праводзіць гэту палітыку, незалежна ад таго, да якой партыі яны належаць і якіх палітычных поглядаў прытрымліваюцца.

Безумоўна, у рыхтуемым зараз для ўнясення на абмеркаванне чарговай сесіі Вярхоўнага Савета БССР законе «Аб адукацыі ў Беларускай ССР» пэўным чынам трэба абгаварыць гэтыя моманты.

Дарэчы, з'явілася некалькі праектаў законаў аб адукацыі ў Беларускай ССР. Адзін з іх апублікаваны ў газеце «Вячэрні Мінск» 14 лютага г. г. Ён падрыхтаваны групай народных дэпутатаў БССР з удзелам педагагічнай грамадскасці. У артыкуле 3 адзначана: «У дзяржаўных установах адукацыі і выхавання ўсіх тыпаў забараняецца дзейнасць любых структур палітычных партый і аб'яднанняў. І другое: у вучэбныя планы такіх навучальных устаноў не могуць уключацца дысцыпліны, заснаваныя на ідэалагічных дактрынах якіх-небудзь партый або іншых палітычных аб'яднанняў». Вось вам дэідэалагізацыя, якая мае на мэце абмежаваць уплыў і партыйных структур, і ідэалогіі ў навучальных установах. Але такім чынам мы рызыкуем наогул страціць гуманітарны цыкл у ВНУ, бо ў лік «ідэалагізаваных» дысцыплін можна залічыць і буквар, і паліталогію, і палітэканомію, і палітычную гісторыю і г. д. Тут я хацеў бы адзначыць, што больш дэмакратычна, больш цывілізавана гэтыя пытанні адлюстроўваюцца ў праекце закона, падрыхтаванага творчым калектывам Мінадукацыі БССР. Прывяду вытрымкі з некаторых артыкулаў: «Асобы, якія ажыццяўляюць кіраванне навучальнымі ўстановамі, органамі адукацыі, у сваёй дзейнасці кіруюцца патрабаваннямі законаў і не звязаны з рашэннямі палітычных партый і іншых грамадскіх аб'яднанняў». Далей. «Светапоглядная падрыхтоўка навучэнцаў і студэнтаў ажыццяўляецца на аснове разнастайнасці ідэалагічных канцэпцый і падыходаў, сусветнай грамадскай практыкі і права кожнага на асабістыя думкі, меркаванні, ацэнкі». І яшчэ. «Педагагічныя работнікі павінны ўстрымлівацца ад выкарыстання навучальнага працэсу, свайго становішча ў палітычных мэтах і для прымусу да дзеянняў, якія супярэчаць Канстытуцыі БССР».

Вось і вырашайце самі, які з двух падыходаў больш прымальныя.

В. Галубовіч: На мой погляд, марксізм-ленінізм мы павінны вывучаць разам з іншымі дасягненнямі перадавой грамадскай думкі. Але я хачу звярнуць увагу ўдзельнікаў «круглага стала» на пэўную сувязь зместу паняцця дэідэалагізацыі з працэсамі гуманітарызацыі, якія разгортваюцца ў вышэйшай школе. І папярэдзіць аб наступленні тэхнакратычнага мыслення ў ВНУ. Гэта іншая крайнасць, якая можа прывесці да непапраўных вынікаў у будучым. Колькасць гадзін на гуманітарныя дысцыпліны рэзка скарачаецца. Цяпер паглядзіце, што мелі ВНУ царскай Расіі. Маскоўскі камерцыйны інстытут. Вучэбны план 1910—1911 г.г. Палітэканомія—560 гадзін у год, у нас па старому плану—300. Сусветная і айчынная гісторыя—240 гадзін. Мы ж арыентуемся на 70.

А. Міхайлаў: Я знаёмы з вопытам работы ВНУ многіх заходніх краін. Там ёсць розныя падыходы. Але што агульнае—гэта тое, што адна трэць вучэбнага часу адводзіцца на гуманітарныя навукі. Вядомы французскі філосаф Клод Левістрос сказаў аднойчы: XXI стагоддзе будзе стагоддзем гуманітарных ведаў, калі яно будзе наогул. Вось гэты паварот да гуманітарных ведаў на Захадзе вельмі адчувальны. Бо грамадства выходзіць на такія рубяжы, калі неабходны зусім іншыя глыбокія ўяўленні як аб прыродзе чалавека, так і аб жыцці сацыяльнага арганізма наогул.

...10 мая. Перапоўнены прыгарадны аўтобус. Адгрымеў салют у гонар героя, а пажылы дзядзька вязе кветкі да Вечнага агню: садзіў на свята сотні. Расказвае суседзям па аўтобусу пра сябра, што загінуў у Мінску перад самым вызваленнем. Пра тое, як пісаў пра сябраву смерць яго роднай маці. Нейкая бабулька аддзяляе з вялізнага букета (едзе, па ўсім відаць, на Камароўку гандляваць кветкамі) з тузін лёгкіх матылькоў-нарцысаў: «Звязкі і ад мяне». Цягнуцца рукі з кветкамі і ад маладзейшых. На прыпынку ён беражліва кладзе кветкі ў гаспадарчую сумку: не ўтрымаць. Зззяюць на сонцы ўзнагароды. Ці не той час мы пражылі, калі, нарэшце, можам разумець адзін аднаго без пасрэдніцтва прадыктаваных канонаў? Дык не будзем трымаць больш вайну ў нашых душах.

Людміла РЫЖАНКОВА.

— Свята са слязамі на вачах. Людзі, раней незнаёмыя, станавіліся ў гэты дзень блізкімі і дарагімі. Вось уласны карэспандэнт тэлепраграмы «Час» Аляксей Жук пачынае інтэрв'ю з дачкой славутага на Палессі партызанскага камандзіра Каржа — Зінаідай Васільеўнай. У гэты час да іх знямела прабіраецца каржакаваты мужчына.

— Я партызаніў у злучэнні Васіля Захаравіча, добра ведаў вашага бацьку...

Гэта — Уладзімір Іванавіч Яфімовіч з Камяніца, былы партызанскі паэт, прыехаў да блізкіх — і вось такая радасная-неспадзяваная сустрэча. І Зінаіда Васільеўна таксама не можа стрымаць слязу...

Дзень, як па заказу, — сонечны, цёплы, лагодны — пакліваў шанаваных ветэранаў, гаспадароў і гасцей беларускай сталіцы ў паркі і скверы.

У адным з куткоў парку імя Горкага, куды мы заглянулі неўзабаве, пайшла ажыўленая гаворка аб лёсе былых ваеннапалонных. У дыскусіі прымалі ўдзел не толькі байцы і афіцэры 10-й арміі Заходняга фронта, але і вучоныя, моладзь. Яны спрабавалі даць адказ на пытанне: хто яны, ваеннапалонныя? Здраднікі? А можа воіны, таксама дастойныя прывілей і льгот? Так, вайна не толькі знішчыла мільёны савецкіх людзей, але і зламала многія лёсы.

Тысячы жыхароў Фрунзенскага раёна пасля абеду сабраліся на Уручскім полі, каб адзначыць Дзень Перамогі і 40-годдзе раёна. Прысутных цёпла павіншаваў старшыня райвыканкома Генадзь Кішко. З гэтай нагоды тут адбылося абаронна-спартыўнае свята. Сваё майстэрства прадэманстравалі пілоты-верталётчыкі Людміла Касянкова і Анатоль Купрэеў, а таксама парашутысты Мінскага аэраклуба. Затым на трасу, якая, дарэчы, была пабудавана напярэдадні ўрачыстасцей, выехалі спартсмены-матацыклісты, вадзіцелі кросавых і гоначных аўтамашын.

Не менш цікава і захапляльна праходзілі спаборніцтвы па авіямадэльным спорце, паказальныя выступленні па самба, каратэ і аэробіцы.

Тут мы пазнаёміліся з Віктарам Цярэнцьевічам Філіпавым — былым пехацінцам-палітруком. Ён ваяваў на Заходнім і Другім Беларускім франтах, Дзень Перамогі сустрэў пад Берлінам. Адным з пытанняў да яго было і такое: як вы адносіцеся да патрабаванняў дэпалітызацыі арміі?

— Гэтага жадаюць тыя, хто не ведае гісторыі нашай краіны і Вялікай Айчыннай вайны. Каму перашкаджаюць камуністы? Яны першымі ішлі ў атаку. Яны першымі кідаліся на танкі. Не за Сталіна мы ішлі на смерць, а за шчасце будучых пакаленняў.

Да позняга вечара працягвалася свята. А ў 22 гадзіны над горадам успыхнулі шматколерныя гронкі святочнага салюта.

Памяць пра подзвіг жывая!

Б. ЗАЛУЖНЫ.

Фотарэпартаж са свята Перамогі вялі М. АМЕЛЬЧАНКА і Я. ПЯСЕЦКІ.

ЗАЛОЖНІКІ АСОБАГА ПРЫЗНАЧЭННЯ

Ваша газета неаднойчы расказвала пра вайну ў Афганістане, пра яе трагічныя старонкі, пра салдат і афіцэраў-«афганцаў», іх мужнасць і самаахвярнасць. Не сакрэт таксама, што падобную місію выконвалі савецкія людзі і ў некаторых іншых краінах. Таксама гінулі, траплялі ў палон, ахвяравалі сабой невядома дзеля чаго... Ці не маглі б вы расказаць, адкрыць нам праўду, што звязана з выкананнем так званага інтэрнацыянальнага абавязку.

М. РАДЗЕЦКІ.
г. Маладзечна.

Як ужо паведамлялася, нядаўна на Радзіму вярнуліся тры савецкія афіцэры, якія больш трох гадоў знаходзіліся ў палоне ў Эфіопіі. Адзін з іх — наш зямляк Аляксандр Кувалдзін, старшы лейтэнант, а цяпер ужо маёр, ваенны перакладчык. Пра тое, што давялося перанесці на чужой зямлі, расказвае ён у артыкуле, які рыхтаваў нашым чытачам.

— Віка: а ты памятаеш свайго тату? — спытала Тамара Сцяпанаўна Кувалдзіна ўнучку.

У адказ дзяўчынка толькі ўздыхнула. Не, яна не помніла свайго бацьку, ваеннага перакладчыка старшага лейтэнанта Аляксандра Кувалдзіна. Ёй было ўсяго тры з палавінай гады, калі ён паляцеў у далёкую Эфіопію. А потым мама і бабуля сталі часта плакаць. Дарослыя тлумачылі дзяўчынцы, што яе тата ў палоне...

— 17 сакавіка 1988 года я разам з ваеннымі саветнікамі падпалкоўнікам Яўгенам Чурсавым і Юрыем Калістратавым знаходзіўся ў Камчово, у размяшчэнні адной з эфіопскіх дывізій, — успамінае Аляксандр Кувалдзін. — Позна ўвечары нам пазванілі з Аф-Абеда. Я, як і трэба было па інструкцыі, пачынаю гаварыць на англійскай мове, а мне ў адказ па-руску, адкрытым тэкстам: «Сітуацыя ўскладнілася. Тэрмінова вяртайцеся». Але куды тэрмінова? На гадзінніку 12 ночы, а вакол поўна сепаратыстаў. Вырашылі вяртацца на базу, у Аф-Абед раніцай. Але ў 4.20 сепаратысты з народнага фронта вызвалення Эрытрэі (НФВЭ) пайшлі ў наступленне. Усе дарогі і перавалы былі блакіраваны. Так пачалася наша «адысея». Мы то прарываліся праз заслоны сепаратыстаў, то траплялі ў акружэнне. Контратакавалі, зноў прарываліся... Ішлі, як у песні спяваецца: «па далінах і па ўзгорках». Праўда, там ўзгоркі вышынёй у тры-чатыры тысячы метраў.

Хтосьці здрадзіў... А можа яны проста нас высачылі. Шыфта ўвесь час ішла па слядах. Напэўна, нам усё ж здрадзілі, таму што калі нас узялі, першае пытанне было: «Дзе астатнія рускія?» Я гавару: «Прабачце, не зразумеў». А яны: «Дзе астатнія?» Я ім: «Прабачце, вось мы ўсе, нас толькі трое». А яны: «Яшчэ трое дзе?»

Справа ў тым, што ў суседнім з намі злучэнні сапраўды было 6 саветнікаў. Гэта значыць, сепаратысты былі добра паінфармаваны, у якой дывізіі колькі савецкіх ваенных саветнікаў.

Узялі нас у Аф-Абедзе. Мы ўсё ж туды дапаўзлі. Гэта было 19 сакавіка, 9 гадзін 35 мінут. Мы ўваходзілі ў Аф-Абед, не падазраючы, што ён ужо заняты сепаратыстамі. Падыходзім да размяшчэння артбрыгады, а з горкі бяжыць салдат-эфіоп, крычыць: «Шыфта!» Мы пабеглі. Трапілі ў «вілку»— скрыжаванае прачэсванне мясцовасці. Пятровіч (Ю. Калістратаў) крычыць: «Лажыся!» Упалі. Ляжым. Ён гаворыць: «Ціха, ідзе першы ланцуг». Прыкінуўся мёртвым. Ляжу, не рухаюся. Пятровіч шэпча: «Прайшоў першы ланцуг, паварочвайся, ідзе другі». І калі мы пачалі паварочвацца, яны нас заўважылі...

Сепаратысты адразу падскочылі, абшукалі. У мяне быў нож схаваны ў чамах (боты) — забралі. Дакументы мы ўсе закапалі ў зямлю яшчэ напярэдадні. Так што больш у нас нічога не знайшлі. Забралі гадзіннік у Пятровіча, 30 быр (грошы).

«Здымайце абутак»,— гавораць, Ну, мы і думаем: усё, прыплылі, тут нам і канец. Знялі абутак, закінулі некуды за горку, чакаем смерці. І раптам іх чыф (начальнік) з нейкім, відаць, са сваіх босаў перагаварыў па рацыі. А пасля падыходзіць да нас: «Адзявайцеся!» А ў нас абутку ўжо няма. Потым знайшлі свае боты і пабеглі. Калі мы не маглі рухацца, нас білі палкамі па нагах, спіне — падганялі. Вялі па гарах двое сутак, фактычна без сну. Пакуль вялі — білі, для прафілактыкі, напэўна. Калі ў палон бралі — таксама білі. Дапытвалі. Цікавіліся «фаготам» (ПТУР). Справа ў тым, што ў ходзе баёў эфіопы гэтай «штуковінай» знішчалі 30 або 40 танкаў. Вось яны і спадзяваліся ў нас даведацца, што за «фагот», ды як прыстасаваны. Мы ім растлумачылі, што дапамагчы нічым не можам. Тады яны гавораць: «Ну хоць анекдоты пра Гарбачова раскажыце». «Не ведаем», — гаворым. «А можа вы ў ЗША хочаце махнуць? — пытаюцца. — Дапамагчы? Там зможаце добра ўладкавацца». Мы ў адказ на гэту правакацыю запярэчылі... У выніку сепаратысты ад нас адсталі, больш не дапытвалі. Але ў пакоях нас размясцілі па адным. Звязваліся мы адзін з адным пры дапамозе запісак. У нас на траіх было адно люстэрка. Я яго бяру, каб пагаліцца, і засоўваю ў запіску. Потым гавару ахоўніку: «Гэй, аднясі Яўгену люстэрка, ён таксама пагаліцца хоча». Той нясе. Яўген Мікалаевіч прачытаў, пагаліўся, шле адказ...

Сепаратысты апранулі нас у сваю форму, белую, італьянскага фасону. Але хадзілі мы ў адных шортах. Спякота — плюс 50 градусаў. За ўвесь час палону прайшоў толькі адзін дождж. Мясцовыя козы з голаду ядуць газеты і поліэтыленавыя мяшкі.

Спачатку, як я ўжо сказаў, трымалі асобна. А 1 лістапада 1988 года перавезлі да месца пастаяннай «эрытрэйскай прапіскі». Гэта быў двухпакаёвы дамок, убудаваны прама ў гару. Для маскіроўкі наш «двор» быў абсаджаны кустамі і дрэвамі. Пад акацыяй абсталявалі ўмывальнік. Што датычыць «агароду», то дарэмна «Комсомолка» пісала: «Вы атрымаеце зямельны ўчастак. Трэба толькі трапіць у эфіопскі палон». Гэты ўчастак мы апрацоўвалі кіркамі і матыкамі. Перабралі тоны камення, перш чым удалося адваяваць у гор кавалачак зямлі. А агародніцтвам заняліся, каб не страціць розум у каменным мяшку. Так што «Комсомолка» няўдала жартавала з нашага «ранча».

Ахоўвалі нас 9 чалавек. Іх пост размяшчаўся на гары, насупраць дома. Круглыя суткі мы знаходзіліся ў іх «пад каўпаком».

Дарэчы, ведаеце, як наогул у Эрытрэі трымаюць палонных эфіопскіх салдат? Для іх створаны спецыяльныя лагеры — не падобныя на асвенцімы і гулагі. Агароджа — сцяна вышынёй 4—5 метраў. Па кутках пражэктары. Унутры палонныя. Адны ў спартыўных касцюмах, іншыя ў шынялях. Працаваць, як рабы, палонных ніхто не прымушае. Эрытрэйцы ведаюць, што рабская праца непрадукцыйная. Палоннаму дазваляецца завесці карову, свой «агарод». І ахоўваюць яны самі сябе. Робіцца гэта так: эрытрэйскі начальнік прыязджае ў лагер. Выклікае 10—20 чалавек (па адным). Кожнаму гаворыць: «Ты вызвалены, можаш ісці дамоў. Але пакуль прыйдзе за табой машына, будзь ласкавы, пасцеражы палонных». І гэтыя «вызваленыя» старанна нясуць вахту. Дарэчы, эрытрэйскі начальнік іх не падмане. Машына праз месяц-два прыйдзе і адвязе вызваленых у іх родныя вёскі. А ім на змену на варту заступяць новыя...

Кім былі мы — ваеннапалоннымі або заложнікамі, цяжка сказаць. Хутчэй за ўсё, заложнікамі асобага прызначэння. Але якое было гэта асобае прызначэнне — загадка.

Наша месцазнаходжанне захоўвалася эрытрэйцамі ў глыбокай тайне. Ахоўнікі хадзілі за вадой толькі ўначы, каб не трапіць на вочы нават сваім «порта генасе». Калі на нашай «віле» вырашылі правесці электрычнасць (да таго часу жылі пры газоўцы), нас разам з немудрагелістай маёмасцю павялі ў горы — перастрахоўваліся. Электрыкі не павінны былі ведаць, што гэта за дом і хто ў ім «жыве».

Чым кармілі? Рыс, макароны, хлеб, чай. Я, калі дамоў вярнуўся, жонцы сказаў: «Рыс, спагеці, хлеб і не паказвай ніколі». Мяса нам сталі даваць толькі за некалькі месяцаў да вызвалення. Гэта была адна з прыкмет перамен у нашым «эфіопскім жыцці». Курылі мы цыгарэты «Ідэал» мясцовай вытворчасці. Давалі 5 штук у суткі. Адзенне — дзве сарочкі, двое штаноў. Мыліся два разы на тыдзень.

Ці спрабавалі ўцякаць? Два разы. Першы раз, калі сядзелі ў гарах. Вырашылі спачатку разведаць сваё месцазнаходжанне. Памяркавалі, каму ісці ў разведку. Выпала мне. Гавару Пятровічу: «Калі «шухер» — свішчы, песні спявай, крычы». Папрасіўся ў вартавых у туалет і кінуўся ў горы. Вакол змей поўна... Вылез на гару, агледзеўся. Спусціўся назад — намаляваў карту. 20 жніўня 1988 года вырашылі ўцякаць. «Запасліся» чаем, сухарамі. Але варта нешта адчула, і нас раздзялілі.

Як жылі ўвесь гэты час? Раніцай — зарадка. Зрабіў турнік і займаўся «качам». Бярэш камень, і ад 4-х да 5-ці дзён — практыкаванні з грузам. Да чатырох гадзін на вуліцы знаходзіцца немагчыма — «парная лазня». Пасля гэтага слухалі Бі-Бі-Сі, перадачу «Голас Афрыкі», 15 мінут кожны дзень. Нам далі «Панасонік», на 8 батарэек. Вось мы з ім і сябравалі. Яўген Мікалаевіч «лавіў» Маскву, а я англамоўныя радыёстанцыі. Так што былі ў курсе ўсіх падзей, якія адбываліся ў свеце. Іншы раз да нас даходзілі газеты «Правда», «Известия», «Комсомолка». Зачытвалі іх да дзірак. Часам удавалася выпрасіць у сваіх «куратараў» кнігі.

Вы прасілі расказаць

О, гэта асобны расказ. Прыходзіць да нас які-небудзь чыф (начальнік). Пытаю: «Ці няма ў вас кніг пачытаць?» «Ёсць», — кажа. «Можа, прынесяце?» «Так-так, вядома»,— адказвае. Чакаем дзень, тыдзень, месяц. Зноў прыходзіць да нас той чыф. Звяртаюся з той жа просьбай, але дадаю: «Вы нам наогул абяцалі, так што будзьце добрыя». Чыф зноў знікае на месяц, паабяцаўшы прынесці кнігу. У трэці раз, калі ён зноў прыходзіць, мы на яго ўжо ціснем маральна: «Нейкі нядобры чалавек абяцаў нам кнігі і не прынёс. За гэта прыйдзецца яго пабіць». І ўсё. Пасля гэтага маналогу кнігі з'яўляюцца ў нашым доме.

Яшчэ адным сродкам выжывання былі шахматы. Уначы падымаўся, «лавіў» па радыё Маскву, запісваў чарговы раунд паміж Карпавым і Каспаравым. Раніцай, выйшаўшы на агарод, гаварыў Яўгену Мікалаевічу: «А вы ведаеце, Каспараў зноў выйграў». «Як гэта?» — здзіўляўся ён. Тады я даставаў ліст з запісамі, і.., мы ішлі ў дом, садзіліся за шахматную дошку, паўтаралі ўсе хады «шахматных каралёў». Аднойчы вырашылі ўзяць прыклад з Карпава і Каспарава, згуляць 24 партыі, але духу не хапіла. Шахматы ратавалі нас ад праўды жыцця. Дзякуючы ім, здавалася, час ішоў хутчэй. Дарэчы, аб часе. Гадзіннікаў у нас не было. Спачатку не было і «Панасоніка». Мы паўгода жылі без навін. Час вызначалі па сонцу. Уторквалі палку ў зямлю. Я сам начарціў каляндар. Ведаеце, калі жывеш у Саюзе, гэта значыць, мірным жыццём, — не надаеш значэння розным прамудрасцям тыпу: «Як у лесе вызначыць, дзе поўнач, дзе поўдзень?» На самай справе, навошта? А там усё іначай. Напэўна, у экстрэмальных умовах адбываецца яднанне з прыродай. Там заўважаеш, калі ўзыходзіць сонца, а калі заходзіць. Там ужо лічыш, калі памідор з'явіцца. Вось пасадзіў памідор, а праз сем дзён з'явіўся парастак, значыць, праз 52 дні павінны быць кветкі. Вось і кветкі, значыць, праз два месяцы дакладна будзе жнівень.

А яшчэ там, у палоне, мы сталі вялікімі «спецыялістамі» па рамонту радыёапаратуры. Таксама, ведаеце, занятак. Вартавыя прынясуць нам які-небудзь прыёмнік, адрамантаваць. Ну якія з нас радыёмеханікі? Але сядзем, адна галава добра, а дзве — лепш. Да таго ж, часта прыёмнікі аказваліся спраўнымі, проста трэба было націснуць на якую-небудзь кнопку, якую ўладальнік прыёмніка «не заўважыў». Адрамантавалі прыёмнік — магнітафон нясуць.

Мяне заўсёды падколвалі з прычыны любові беларусаў да сала. Нават ахоўнікі неяк кажуць: Ты, гаворыць, калі вернешся ў СССР, найперш запатрабуеш сала. Дарэчы, з салам выйшла смешная гісторыя. Неяк я злавіў пацука. Калі я яго выцягнуў, ён быў зусім жывы, поўны, пішчыць. Я прывязаў яго за лапку вяровачкай, зрабіў норку пад нарай. Даў імя Сала. Неяк раз прыходзіць наш вартавы. Пытаецца ў мяне: «Як справы?» Гавару: «Нармальна». «А гэта што такое?» — паказвае на вяроўку, якая ідзе пад нару. Гавару: «Сала». Ён пытае: «Як гэта?» Адказваю: «Гэта тое, што мы, беларусы, любім». Ён патрабуе: «Пакажы». Я пацягнуў за вяровачку: «Сала, выходзь». Вылазіць з-пад нары пацук. Ну, канечне, усе зарагаталі. Вартавы гаворыць: «О, мы таксама любім сала».

Дык вось, Сала пражыла ў мяне чатыры дні. Я яе выпусціў. Шкада стала.

Як складваліся адносіны з сепаратыстамі? Я ўжо гаварыў, мы жылі ў ізаляцыі. Дзевяць вартавых і дзве жанчыны, якія гатавалі нам яду. Ахоўнікі паводзілі сябе з намі карэктна. Наогул сепаратысты, як гэта ні парадаксальна, з павагай ставяцца да Савецкага Саюза. Дарэчы, многія іх лідэры вучыліся ў СССР. Напрыклад, іх мясцовы «кэдэбэшнік», які курыраваў нас, закончыў інстытут імя Пляханава. Некалькі гадоў працаваў на Маскоўскім радыё. Аб жыцці ў СССР успамінае са слязьмі на вачах. Гаворыць, што гэта былі лепшыя гады жыцця. У яго кабінеце на сцяне вісіць партрэт Леніна...

Аднойчы нам давялося гутарыць з лідэрам НФАЭ Ісаясам Афеворке. Гэта было на другі дзень нашага палону. Мае каранелі (палкоўнікі) ляглі спаць. Яўген Мікалаевіч спіць, а я сяджу, куру, слухаю «Маяк». Заходзіць мужык высокага росту, недзе 190 см, хударлявы. Куртачка сціплая, джынсы, гумавыя чамы (абутак), без шкарпэтак. Гаворыць па-англійску: «Добры вечар». Я адказаў, сяджу, куру. Ён таксама сеў. На здароўе, думаю. Сядзіць, аглядае наша жыллё. Праз некаторы час прыбягае другі эрытрэец. Ставіць два стулы. Пытае: «Ці ведаеце вы гэтага чалавека?» Я, вядома, пацiскаю плячамі, маўляў, з якой нагоды. «Гэта ж,— гаворыць другі эрытрэец,— наш генеральны сакратар Ісаяс Афеворке. Я буджу Яўгена Мікалаевіча: «Галоўны шэф прыйшоў».

Яўген Мікалаевіч ускочыў, папрасіў дазволу адзецца. Афеворке адказвае: «Не трэба, не трэба, ляжыце, як ёсць, так і ёсць». Просты хлопец, без амбіцый. І вось мы гаварылі з 11 гадзін вечара да трох раніцы аб іх руху. Спрачаліся.

Ён заяўляе, што НФАЭ лічыць Савецкі Саюз сваім стратэгічным сябрам. У 1952 годзе, маўляў, Савецкі Саюз памыліўся ў выбары сябра. Ён зрабіў стаўку на Эфіопію, а Эфіопія — гэта фашызм. Вось, гаворыць, паглядзіце, што робіцца ў іх, што ў нас. У нас ёсць свабода слова і прыватызацыя, і зямлю мы даём у прыватныя рукі, прадпрымальніцтва заахвочваем, малыя прадпрыемствы. Афеворке сцвярджае, што яны марксісты-ленінцы. Ён захапляецца Савецкім Саюзам узору 1952 года і вельмі шкадуе, што сёння СССР аддае перавагу Менгісту Хайле Марыяму... Калі мы даведаліся аб сваім вызваленні? 11 лютага 1991 года. Нас к гэтаму часу і карміць сталі лепш, нават аднойчы піва галандскае прынеслі... На «Тайоце» нас павезлі ў Судан. У 4 гадзіны раніцы мы выехалі і ў 6 гадзін вечара былі ў Порт-Судане...

...І ўсё-такі Віка пазнала яго. Гэта ён, яе родны знаёмы незнаёмец. Худы, смуглявы, з пшанічнымі вусамі спускаўся на зямлю па трапу аэробуса. Сэрца дзяўчынкі забілася, нібы верабей у клетцы. Віка бегла па ўзлётнаму полю і крычала: «Та-та!!».

Яўген СУЛЫГА.

Якім будзе «Арбат»

АБ РАСПРАЦОЎЦЫ НОВАГА АЎТАМАБІЛЯ РАСКАЗВАЕ ГАЛОЎНЫ КАНСТРУКТАР АЎТАЗАВОДА «МАСКВІЧ» АЛЯКСАНДР САРОКІН

На заметку аўтааматарам

— Вытворчае аб'яднанне «Масквіч» распрацоўвае новы аўтамабіль, які атрымаў назву «Арбат». Якім ён будзе?

— Адносна нядаўна з'явіўся і бурна развіваецца клас так званых універсалаў (не трэба блытаць іх з «комбі»). Гэтыя аўтамабілі маюць тры рады сядзенняў, гладкую падлогу, высокую пасадку. Роданачальнікам класа стаў французскі аўтамабіль «Рэно эспас», які да гэтага часу карыстаецца папулярнасцю на міжнародным рынку. Апрача высокіх спажывецкіх якасцей, поспеху мадэлі садзейнічала таксама і адсутнасць канкурэнтаў. Але на сусветным рынку нікому не дазволяць «есці пірог у адзіночку». Цяпер практычна ўсе буйныя аўтамабільныя фірмы вядуць распрацоўкі ў гэтым напрамку. Заняўся гэтым класам і наш аўтазавод. Спадзяёмся паспець да дзяльбы пірага.

«Арбат» будзе мець стальны каркас з добрым антыкаразійным пакрыццём, а ўсе навясныя дэталі — дах, капот, крылы, дзверцы — пластмасавыя. Аўтамабіль, відаць, атрымаецца дарагім і павінен даваць пакупніку шэраг пераваг: вялікую ўмяшчальнасць, магчымасць трансфармацыі салона, даўгавечнасць. Апошняя забяспечваецца сучасным ахоўным пакрыццём корпуса, а стыль мы пастараліся закласці такі, каб ён доўгі час заставаўся модным. Дарэчы, у перспектыве плануецца магчымасць відазмянення корпуса шляхам замены панеляў.

— Заходнія фірмы даюць антыкаразійную гарантыю ў сярэднім на 6—7 гадоў, а некаторыя і да 10. Чым парадуе пакупнікоў «Арбат»?

— Мы пачнём прымяняць новую для нас тэхналогію нанясення ахоўнага пакрыцця, калі ўвесь каркас пагружаецца ў гарачы цынк. Ён атрымліваецца практычна вечным, калі не здарыцца фізічнай дэфармацыі. На сённяшні дзень гэта самы надзейны з усіх спосабаў аховы кузава ад карозіі.

— Якім рухавіком будзе аснашчаны «Арбат»?

— На заводзе цяпер ствараюцца новыя вытворчыя магутнасці для выпуску цэлага сямейства рухавікоў: карбюратарных, дызельных, з упырскваннем паліва, з надзіманнем, з турбанадзіманнем. Іх магутнасць складзе ад 90 да 130 конскіх сіл. Канструктары нямала папрацавалі над іх эканамічнасцю. Разлічваем, што, напрыклад, карбюратарны матор магутнасцю 90 конскіх сіл пры яздзе ў горадзе будзе ўжываць 8,7 літра бензіну на 100 кіламетраў.

Асаблівая ўвага ўдзяляецца экалагічным характарыстыкам новых машын. Усе параметры рыхтуемых да выпуску рухавікоў адпавядаюць вельмі жорсткім, так званым каліфарнійскім, нормам. Гэта азначае, што мы зможам прадаваць свае аўтамабілі практычна ў любой краіне свету.

— Аўтары новага сямейства рухавікоў — савецкія канструктары?

—Так, гэта наша айчынная распрацоўка, але канчатковая даводка ажыццяўлялася з дапамогай англійскай фірмы «Рыкарда», паслугамі якой карыстаюцца многія заходнія аўтамабілебудаўнічыя прадпрыемствы, скажам, французскія «Рэно».

— Аднак з зусім новай для завода мадэллю вельмі цяжка выйсці на прыдзірлівы сусветны рынак...

— Цяпер мы выкарыстоўваем метады, якія дазваляюць пазбегнуць многіх памылак. Калі раней аўтамабіль праектаваўся ўручную і ўзнікалі праблемы нестыкоўкі дэталей, то цяпер уся канструктарская работа вядзецца на вылічальнай тэхніцы. У выніку нават на доследным узоры корпус, вузлы і агрэгаты ўжо аптымізаваны на ЭВМ. Пасля выпрабаванняў з яе дапамогай у канструкцыю аператыўна ўносяцца неабходныя змяненні.

— Часопіс «Аўта-экстра», які выходзіць у Венгрыі, у мінулым годзе зрабіў тэстыраванне вашай машыны «Алека-141» і ў артыкуле, апублікаваным у адным з нумароў, выказаў сур'ёзныя заўвагі.

— З пікапам «Алека-141» сапраўды былі вялікія праблемы, бо гэта для нас зусім новая мадэль. У ёй не засталося ніводнай дэталі ад папярэдняй, і ў пачатковы перыяд вытворчасці машыны дэталі не ва ўсім адпавядалі прад'яўляемым да іх патрабаванням. Цяпер мы пазбавіліся многіх «дзіцячых хвароб»— дэфектаў у зборцы кузава, каробцы перадач.

На савецкім рынку зараз можна прадаць аўтамабіль любой якасці, але наш завод заклапочаны не столькі расшырэннем асартыменту, колькі дасягненнем сусветнага ўзроўню якасці. Дарэчы, у нас няма спецыяльнай зборкі для экспарту, як на іншых прадпрыемствах. Спадзяюся, што ў хуткім часе думка венгерскіх аўтааматараў аб нашай прадукцыі зменіцца ў лепшы бок.

Думаю, пакупнікам спадабаецца пікап з прычэпам грузападымальнасцю больш як паўтоны кожны. Серыйная вытворчасць пачнецца ўжо ў гэтым годзе. Гэты аўтамабіль — выгадны тавар, бо не абкладаецца падаткам пры ўвозе ў многія краіны. А рынак збыту шырокі. Выпуск яшчэ не пачаты, а прапановы ад пакупнікоў з Еўропы і Канады, якія жадаюць набыць пікап, паступілі ўжо.

(ІАН).

Гараскоп на тыдзень

Хочаце — верце, хочаце — праверце

КАТМАНДУ, 10. (Кар. ТАСС Дзмітрый Макараў спецыяльна для «Звязды»). КАЗЯРОГУ (22 снежня — 20 студзеня) не ўдасца расслабіцца на наступным тыдні. Вам прыйдзецца шмат працаваць і асабліва шмат гаварыць. Тым не менш, прадказвае астролаг Д. Лахані, уся ваша актыўнасць будзе нагадваць бег на месцы. На наступным тыдні вам проціпаказана грамадская і палітычная дзейнасць. У каханні намеціцца застой — у вас вельмі мала на гэта часу, ды і стамляецеся вельмі.

ВАДАЛЕЯ (21 студзеня — 19 лютага) чакае на рэдкасць спрыяльны тыдзень. Астролаг абяцае вам буйны прыбытак. Калі ў вас нейкая цяжба, то абавязкова выйграеце. Самы час падаць на каго-небудзь у суд. Ці не праўда? У вас хопіць часу і на асабістае жыццё, і на хобі, калі яно ў вас ёсць. Вельмі магчымая паездка, якая дапаможа вашай кар'еры. Але к канцу тыдня ўспомніце аб здароўі — яно ж не жалезнае.

РЫБЫ (20 лютага — 20 сакавіка) паступова пазбавяцца ад праследаваўшых іх раней сумненняў і трывог. Вы адчуеце прыліў аптымізму і ўпэўненасці ў тым, што ідзяце правільным шляхам. Без асаблівых складанасцей вырашаюцца дзяржаўныя справы, даводзіць астролаг да ведама высокапастаўленых мужоў. Палітычным дзеячам непальскі мудрэц абяцае шэраг важных паездак. Асабліва спрыяльны наступны тыдзень для Рыб-жанчын.

У АВЕНА (21 сакавіка — 20 красавіка) намячаецца перыяд спаду. Вы будзеце працаваць з прахалодай. Многія з ранейшых задум здадуцца вам неабгрунтаванымі і нікому не патрэбнымі. Вамі авалодае агульны настрой раўнадушша, апатыі, скепсісу. Так ужо размясціліся нябесныя свяцілы. На наступным тыдні вы будзеце больш ашчаджаць уласнае здароўе. І правільна зробіце. Будзьце здаровымі!

ЦЯЛЕЦ (21 красавіка — 21 мая) здолее сяго-таго дамагчыся на наступным тыдні. Гэта значыць ён не пройдзе ўпустую. Толькі не трэба вельмі спадзявацца на сяброў, старайцеся важнейшыя лёсаносныя рашэнні прымаць самастойна. Падказка добразычліўцаў можа толькі нашкодзіць вам. 14 мая вас чакае шчаслівы выпадак. Не ўпускайце яго, смялей бярыце быка за рогі. Разведзеныя Цяльцы на наступным тыдні могуць сустрэць на сваім шляху новае каханне.

БЛІЗНЯТАМ (22 мая — 21 чэрвеня) можа быць даручана вельмі важная і адказная справа. Не адмаўляйцеся, таму што зоркі заступаюцца за вас на гэты раз і, калі верыць астролагу, вы справіцеся з гэтым заданнем з бляскам. На наступным тыдні вас чакае прыемная вестка. Пастарайцеся ўсё самае важнае зрабіць у першай палавіне тыдня — гэта найбольш спрыяльны перыяд, потым будзе складаней. Дарэчы, падыходзіць час пачаць рамонт кватэры. Зоркі дапамогуць.

РАКУ (22 чэрвеня—23 ліпеня) трэба добра падрыхтавацца да разгорнутага наступлення праціўнікаў, якія вельмі многае далі б, каб толькі вам насаліць. Не трэба панікаваць. Спакойны, цвярозы разлік дапаможа вам адбіць усе нападкі ворагаў. Дарэмна стараюцца. Не на таго, як гаворыцца, напалі. Расправіўшыся з праціўнікамі, вы праведзяце наступны тыдзень шчасліва і спакойна. «Кожны дзень будзе прыносіць вам радасць і задавальненне». З грашамі таксама быццам бы ўсё ў парадку.

ЛЬВУ (24 ліпеня — 23 жніўня) размяшчэнне нябесных свяціл абяцае вельмі спрыяльны і нават, не пабаімся гэтага слова, шчаслівы тыдзень. Усё ідзе добра і на рабоце, і ў сям'і. Магчымыя цікавая паездка і прыемны адпачынак. Закаханым Ільвам на наступным тыдні можна смела падаваць заявы ў загс — ваш шлюб будзе шчаслівым. Будзьце гатовымі да фінансавых спрэчак. Можа нехта прад'явіць вам прэтэнзіі на грашовую кампенсацыю за нейкую ўласнасць.

У ДЗЕВЫ (24 жніўня — 23 верасня) умацоўваецца фінансавае становішча, а разам з ім і ўпэўненасць у заўтрашнім дні. Не інакш у СП уступілі? Дзелавым Дзевам астролаг прадказвае выгадныя здзелкі. 13 мая магчыма «цяжкая размова» з начальствам. Аднак ужо на наступны дзень вы дакажаце, што праўда на вашым баку. Бліжэйшыя сем дзён спрыяльныя не толькі для дзелавых кантактаў, але і любоўных прыгод. Гэта датычыцца несямейных Дзеў.

ШАЛЯМ (24 верасня — 24 кастрычніка) прыйдзецца перажыць нямала цяжкіх мінут. «Вас часта будзе наведваць невытлумачальнае пачуццё страху, прымхлівыя прадчуванні». Усё гэта забабоны і звычайны ўплыў на псіхіку не надта ўдала размешчаных нябесных свяціл. У вас дастаткова цвёрдасці духу, каб пераадолець любыя цяжкасці, якія могуць узнікнуць на наступным тыдні. Неабходна як мага больш увагі ўдзяляць свайму здароўю. Падлячыцеся, тым больш, што адзінокія Шалі могуць сустрэцца з «вельмі цікавым партнёрам». Магчыма каханне.

СКАРПІЁНУ (24 кастрычніка —22 лістапада) прыйдзецца шмат працаваць, шмат часу патраціць, каб выканаць важную задачу. Наступны тыдзень пакажа, што вы палітычна падкаваны Скарпіён, паколькі многія з вашых прагнозаў збудуцца. Вам не ўдасца «расслабіцца» ні на дзень — вельмі напружаны графік работы. Аднак не трэба станавіцца адпетым працаголікам — удзяляйце час сям'і, інакш могуць узнікнуць складанасці.

СТРАЛЬЦУ (23 лістапада — 21 снежня) астролаг абяцае «ўраўнаважаны» тыдзень. «У вас аднолькавыя шанцы на поспех і на няўдачу», — гаворыцца ў гараскопе. Вельмі верагодна, што вас чакае аднолькавая колькасць узлётаў і падзенняў, будуць мінуты радасці і засмучэння. І ўсё-такі, каб станоўчыя эмоцыі ўзялі верх, астролаг раіць вам пазбягаць рызыкі, не лезці на ражон і не дражніць гусей. Шчаслівыя мінуты прынясе вам сямейнае жыццё. І грошай пакуль што хапае.

«Коммунист Белоруссии» № 5

Майскі нумар часопіса адкрываецца артыкулам «Па шляху сацыялістычнага выбару». Яго аўтар — другі сакратар ЦК КПБ, народны дэпутат БССР А. Камай разважае аб ролі і месцы камуністаў у абноўленых Саветах.

У публікацыі «Моладзь і крызіс: дзе выхад?» першы сакратар ЦК ЛКСМБ А. Крыўдзенка і кандыдат сацыялагічных навук А. Данілаў аналізуюць матэрыялы сацыялагічных даследаванняў.

У раздзеле «Партыя рэалізму. Партыя дзеяння» змешчаны артыкулы начальніка ўпраўлення ўнутраных спраў Гродзенскага аблвыканкома, члена ЦК КПБ У. Данько «Аднойчы здрадзіўшаму...», дэлегата XXXI з'езда КП Беларусі Ф. Мароза «Самаедства і крытыка — розныя рэчы», навуковых супрацоўнікаў Інстытута гісторыка-палітычных даследаванняў КПБ М. Жылінскага і А. Дзмітрука «Чаму радзеюць нашы рады?»

Першыя вынікі навучальнага года ў сістэме палітычнай асветы, які завяршаецца, у пярвічных партарганізацыях Барысава падводзяцца ў матэрыяле Э. Яснага «Парасткі новых падыходаў».

Пад рубрыкай «Кафедра грамадскіх навук» выкладчык Гомельскага кааператыўнага інстытута Т. Юрыс падае нетрадыцыйны погляд на праблему: сацыялізм — наша сучаснасць ці будучыня?

Аспірант кафедры палітычнай эканоміі прыродазнаўчых факультэтаў Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна А. Цыбульскі ў сваіх заметках палемізуе з некаторымі палажэннямі артыкула М. Пракопава «Хто накорміць народ?», надрукаванага ў першым нумары часопіса за гэты год.

Як заўсёды, багата прадстаўлены раздзел «Наша спадчына. Погляд скрозь гады». У ім публікуюцца артыкулы Н. Сафронавай «Зорка Багданава» — да малавывучанай біяграфіі нашага земляка, вучонага і філосафа, які стаяў разам з У. І. Леніным ля вытокаў бальшавізму, І. М. Святлішына «Дзе Жукаў — там перамога». Тут жа пад загалоўкам «Гены неспакою» змешчана гутарка карэспандэнта часопіса з Ю. Вавілавым, сынам праслаўленага вучонага-генетыка.

У рубрыцы «Адукацыя, навука, культура» друкуюцца гутаркі з міністрам культуры БССР Я. Вайтовічам «Духоўнасць не трэба прыдумваць» і членам-карэспандэнтам АН БССР А. Лойкам «Народ у нас таленавіты паэтычна».

ПРАГРАМА ТЭЛЕПЕРАДАЧ

з 14 па 19 мая

14 мая, АЎТОРАК

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. Праграма перадач.
8.45. «Сведкі драм і велічы». Тэлевізійны дак. фільм.
9.00. Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 7 клас. Аповесць Янкі Брыля «Сірочы хлеб».
9.30. Экран беларускага кіно. «Бацька». Мастацкі фільм.
11.00. Французская мова. 1-ы год навучання.
11.35. Камера даследуе мінулае. «Рэпетыцыя». Фільм аб трагічных падзеях у Тбілісі.
13.15. «Прытулак ля ракі. Опціна Пустынь».
13.45. «Інспектар Лосеў». Тэлевізійны трохсерыйны мастацкі фільм. 1-я серыя.
14.50. «Вам, ветэраны». Тэлевізійны дак. фільм. «Салдацкія мемуары». Фільм 1-ы «Знішчальнік танкаў».
16.00. «Фрэска». Фільм-канцэрт.
16.25. Праграма перадач.
16.30. Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 8 клас. Суровая праўда вайны (аповесць В. Быкава «Жураўліны крык»).
17.05. Экран дзіцячага фільма. «Добрая казка». «Шкоднік». Мультфільмы.
17.30. «Ніжагародскія лыжачнікі». Фільм-канцэрт.
18.00. «Усе кветкі зямлі». Тэлевізійны дак. фільм.
18.20. Забытая вёска. Ці ёсць будучыня ў вёскі Дзедаўка Пружанскага раёна? Перадача з Брэста.
19.00. Панарама. Інфармацыйная праграма.
19.30. Наш каментарый. Калі сціхае вецер...
19.35. Рынак. У час выпрабаванняў. Арэнднае прадпрыемства. «Беларусьгуматэхніка» (г. Бабруйск).
20.05. У канцэртнай зале Полацкай Сафіі.
20.35. Рэклама. Аб'явы.
20.45. Калыханка.
21.00. «Чароўная нітка», «Бяроста сібірская». Тэлевізійныя дак. фільмы.
21.40. Трыбуна. Працоўны калектыў і партком. Прамая лінія.
22.40. Экран беларускага кіно. «Бацька». Маст. фільм.
0.10. Рэха дня.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Актуальны рэпартаж.
9.20. Іграе Т. Вольская (домра).
9.30. Дзіцячая гадзіна (з урокам французскай мовы).
10.30. Да 100-годдзя з дня нараджэння М. А. Булгакава. «Майстар і Маргарыта». Фільм-спектакль Саратаўскага акадэмічнага тэатра драмы.
12.00. ТСН.
12.15. Працяг фільма-спектакля «Майстар і Маргарыта».
15.00. ТСН.
15.15. «Алег і Айна». Маст. фільм.
16.35. Свет захопленых. «Аўто».
16.50. К. Вебер. Уверцюра «Аберон».
17.00. Разам з чэмпіёнамі.
17.30. «Таленты і паклоннікі».
18.30. «Мерыдыян». Міжнародныя навіны.
18.45. Палітычныя дыялогі. «Сітуацыя». Аб стабільнасці палітычнага жыцця ў Таджыкістане.
19.15. Дзелавы кур'ер.
19.30. Мультфільм «Кацяня з вуліцы Лізюкова».
19.40. Упершыню на экране ЦТ. Маст. фільм «Забавы маладых».
21.00. Час.
21.45. «ВІД» прадстаўляе: «Поле Цудаў».
22.40. Да 100-годдзя з дня нараджэння М. А. Булгакава. «Слова». Літаратурна-мастацкая праграма.
0.10. ТСН.
0.25. Канцэрт У. Праснякова.

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. «Апошні сад». Тэлевізійны дак. фільм.
8.45, 9.35. Навакольны свет. 2 клас. Урокі павагі да правіл руху.
9.05. Французская мова. 1-ы год навучання.
9.55. Свет грошай Адама Сміта.
10.30. Гісторыя. 7 клас. Вучоныя эпохі Адраджэння.

Праграма тэлебачання Расіі

17.00. Невядомая Расія. «Усякі сам сабе тварэц і стваральнік».
17.45. Маэстра Паўлс вітае...
18.10. «І вяртаецца вецер...»
18.45. Парламенцкі веснік Расіі.

***

19.00. Футбол. Чэмпіянат СССР. ЦСКА — «Спартак» (Уладзікаўказ). У перапынку (19.45) — Добрай ночы, малышы!; (20.00) — «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета СССР.

Праграма тэлебачання Расіі

22.45. Народны артыст СССР Алег Табакоў: «З днём нараджэння!»
22.50. «Наіўнае мастацтва». Рэпартаж з выстаўкі.
23.00. «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.
23.15. Тэма з варыяцыямі. «Дом на Поварскай».
0.15. «Чытае Д. Жураўлёў». Фільм-канцэрт.

15 мая, СЕРАДА

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. Праграма перадач.
8.45. «Песня жытнёвага поля». Кінанарыс.
9.00. Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 8 клас. Суровая праўда вайны. Аповесць В. Быкава «Жураўліны крык».
9.35. Ліра. Літаратурна-мастацкі відэаканал.
11.20. «Кракадзіл пустыні». Кінанарыс.
11.35. Да 100-годдзя з дня нараджэння М. А. Булгакава. «Белая гвардыя». Спектакль Саратаўскага акадэмічнага тэатра драмы.
12.45. Камера даследуе мінулае. «Здрадніцы». Фільм аб жонках «ворагаў народа».
13.45. «Інспектар Лосеў». Тэлевізійны маст. фільм. 2-я серыя.
14.55. Амерыканскі футбол. Першынство сусветнай лігі.
15.55. «Сюіта для чатырох труб». Фільм-канцэрт.
16.25. Праграма перадач.
16.30. Мультфільмы. «Чыпаліна», «Тайна краіны Суніцы».
17.30. «Дзеці Чарнобыля — боль і надзея».
18.00. Па роднай краіне. Дак. фільмы «Ахоўваецца дзяржавай», «Паклон з Саратава».
19.00. Панарама.
19.30. Наш каментарый.
19.35. Аспекты. Што можа калектыў? Саўгас «Добраахвотнік» Клічаўскага раёна.
20.15. «Салаўіны дзень». Фальклорная музычная праграма.
20.45. Калыханка.
21.00. Працяг фальклорнай музычнай праграмы «Салаўіны дзень».

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Дзелавы кур'ер.
9.20. Да 100-годдзя з дня нараджэння М. А. Булгакава. «Слова». Літаратурна-мастацкая праграма.
10.50. «Таленты і паклоннікі».
11.50. Мультфільм.
12.00. ТСН.
12.15. «Забавы маладых». Маст. фільм.
13.35. Прэм'ера дак. фільма «Час вяртаць даўгі».
14.00. «Парадыз-кактэйль». Музычна-забаўляльная праграма.
15.00. ТСН.
15.15. «Коннік, якога чакаюць». Тэлевізійны маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
17.30. Свет захопленых. «Дамком».
17.45. Прэм'ера тэлевізійнага дак. фільма «Калядная варажба па Булгакаву».
18.15. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
19.15. «Капіталізм у чалавечым абліччы». Тэлевізійны нарыс.
19.50. Старадаўнія рамансы. Выконвае І. Кабзон.
20.05. «Забойства ў доме вікарыя». Тэлевізійны маст. фільм (Вялікабрытанія). 1-я серыя.
21.00. Час.
21.40. «Забойства ў доме вікарыя». 2-я серыя.
22.35. Музычнае падвор'е. Праграма тэлебачання Аўстрыі.
0.05. ТСН.
0.20. «Чао, Буйноў, чао!»
0.40. «Прэм'ера тэлевізійнага маст. фільма «Гісторыя хваробы».

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. «Маё жыццё — Расія». Навукова-папулярны фільм.
8.35, 9.35. Фізіка. 9 клас. Робататэхніка.
9.05. Нямецкая мова. 1-ы год навучання.
10.05. Нямецкая мова. 2-гі год навучання.
10.35. Руская літаратура. 7 клас. М. Сервантэс. «Дон Кіхот».
11.05. «Бурда модэн» прапануе...

Праграма тэлебачання Расіі

17.00. Пазнаць адзін аднаго. Прэм'ера дак. фільма пра хантаў «Уцекачы з Кагалыба».
18.05. Прадпрымальніцтва: быць ці не быць? Глава 2-я «Страсці».
18.50. Тэма з варыяцыямі. Канцэрт свецкай і духоўнай музыкі.
19.20. «Паміж ценем і святлом, ці Рапіра Гамлета». Тэлевізійнае эсэ І. Залатускага.
20.00. «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. «Рускія пайшлі».

***

21.00 Час (з сурдаперакладам).
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета СССР.

Праграма тэлебачання Расіі

22.45. На сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР. У перапынку (23.00) — «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.

***

23.30. Чужы званок». Тэлевізійны маст. фільм.

16 мая, ЧАЦВЕР

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. Праграма перадач.
8.45. «Пявучая Расія». Тэлевізійны маст. фільм. 1-я і 2-я серыі.
11.05. «Талінскі заапарк». Тэлевізійны дак. фільм.
11.35. Камера даследуе мінулае. «Пагранічны канфлікт». Фільм пра савецка-фінскую кампанію 1939—1940 гг.
12.35. «Нараджэнне аркестра». Прэм'ера музычнага відэафільма (СССР—ЗША). 1-я серыя.
13.30. «Інспектар Лосеў». Тэлевізійны маст. фільм. 3-я серыя.
14.35. «Куб». Навукова-папулярны фільм.
14.55. Рытмічная гімнастыка.
15.25. Іграе Р. Тазейдзінаў (балалайка).
15.45. «У дальце Ілі», «Даўгава». Тэлевізійныя дак. фільмы.
16.25. Праграма перадач.
16.30. Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 9 клас. Пясняр красы і гармоніі (Максім Багдановіч і яго паэзія).
17.00. Мультфільм «Кароль і дыня».
17.15. Для дзяцей. С. Коган, С. Яфрэмаў. «Яшчэ раз пра Чырвоную Шапачку». Спектакль Кіеўскага гарадскога тэатра лялек.
18.00. «Нашчадак», «Парушальнікі спакою». Тэлевізійныя дак. фільмы.
19.00. Парнарама. Інфармацыйная праграма.
19.30. Зачытайце маё пісьмо...
19.35. Вецер вандраванняў. Тэлевізійнае падарожжа.
20.20. «Каслінскі гран-пры». Кінанарыс.
20.30. Тыдзень беларускага ўрада. Служба інфармацыі Савета Міністраў БССР паведамляе...
20.45. Калыханка.
21.00. На музычных паралелях. Рамансы Мілія Балакірава. Спявае М. Майсеенка.
21.30. «Кропелька». Кінанарыс.
21.40. Рэклама.
21.45. Крок. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма для моладзі.
22.45. «Усё перамагае каханне». Маст. фільм.
23.55. Рэха дня.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Паводле зводак МУС СССР.
9.15. Прэм'ера тэлевізійнага маст. фільма «Бярозавы гай сведчыць» (Кітай). 1-я серыя.
10.10. Іграе Э. Грач.
11.00. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
12.00. ТСН.
12.15. «Юрты ў стэпе». Перадача з Валгаграда.
12.40. Вам, ветэраны... «Хадзілі мы паходамі». Песні савецкіх кампазітараў выконвае Чырванасцяжны ансамбль Балтыйскага флоту.
15.00. ТСН.
15.15. Фільм — дзецям. «Фантазіі Вяснухіна». 1-я і 2-я серыі.
17.20. «Рубаі Хаяма». Фільм-балет.
18.30. «Мерыдыян». Міжнародныя навіны.
18.45. ...Да 16 і старэйшым.
19.30. Хвіліны паэзіі.
19.35. Рэклама Міжнароднага тэлевізійнага фестывалю «Ступень да Парнаса».
20.00. Прэм'ера тэлевізійнага маст. фільма «Бярозавы гай сведчыць» (Кітай). 1-я серыя.
21.00. Час.
21.45. Паводле зводак МУС СССР.
22.00. Свет опернага тэатра.
23.00. «Дапамажы сабе сам». Па старонках перадач.
23.45. Пад знакам «пі». У перапынку — (0.45.) — ТСН.

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. «Супраць неба — на зямлі». Навукова-папулярны фільм.
8.35, 9.35. Агульная біялогія. 11 клас. Як ствараюць новыя расліны.
9.05. Іспанская мова. 1-ы год навучання.
10.05. Іспанская мова. 2-гі год навучання.
10.35. Біялогія. 8 клас. Млекакормячыя.
11.00. «Адзінаццаць дзён у Амерыцы». Перадача 1-я.

Праграма тэлебачання Расіі

17.00. «Новасібірскі салон».
17.30. У гасцях — праграма «Альтэрнатыва».
18.15. «Вяцкія майстры».
18.45. Парламенцкі веснік Расіі.

***

19.00. Арэна.
20.00. «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. Рытмічная гімнастыка.
21.00. Час (з сурдаперакладам).

Праграма тэлебачання Расіі

21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
22.30. «І ўся любоў...»
22.40. Алесь Адамовіч: прашу слова.
23.00. «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.
23.15. Тэлевізійны тэатр Расіі. Да 100-годдзя з дня нараджэння М. А. Булгакава. «Белая гвардыя». Спектакль Саратаўскага акадэмічнага тэатра драмы.

***

0.25. Тэлевізійны конкурс маладых выканаўцаў эстраднай песні «Ялта-91». Адборачны тур.

17 мая, ПЯТНІЦА

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. Праграма перадач.
8.45. «Народныя ўмельцы». Кінанарыс.
9.00. Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 9 клас. Пясняр красы і гармоніі (Максім Багдановіч і яго паэзія).
9.30. «Усё перамагае каханне». Маст. фільм.
10.40. «Сказ пра рысь». Тэлевізійны дак. фільм.
11.35. Тэма з варыяцыямі. «Дом на Поварскай».
12.35. «Нараджэнне аркестра». Прэм'ера музычнага відэафільма. 2-я серыя.
13.40. Б. Шоу «Пігмаліён». Фільм-спектакль Дзяржаўнага акадэмічнага малога тэатра Саюза ССР.
15.10. «Усмешкі Нячыпараўкі». Фільм-канцэрт.
16.25. Праграма перадач.
16.30. «Магія чорная і белая». Маст. фільм.
17.45. «Асляня-агароднік». Мультфільм.
18.00. Моладзь і час. Праграма тэлевізійных фільмаў. «Не з першага погляду», «Сваёй працай», «Школьная аперэта».
19.00. Панарама.
19.30. Наш каментарый. Эканамічны СНІД.
19.35. Паказвае Віцебск. «Дзвіна». Літаратурна-мастацкі часопіс.
20.05. Іграе Ігар Алоўнікаў (фартэпіяна).
20.40. Рэклама.
20.45. Калыханка.
21.00. «Крупіцкія музыкі» — гэта фантастыка.
21.30. «Тайны старажытных пячор». Навукова-папулярны фільм.
21.45. Тэле-бізнес-клуб «Партнёр». Прамая лінія.
23.15. Рэха дня.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Дрэсіроўшчык С. Багуслаеў. Перадача са Свярдлоўска.
9.25. Прэм'ера тэлевізійнага маст. фільма «Бярозавы гай сведчыць». 2-я серыя.
10.20. ...Да 16 і старэйшым.
11.05. Іграе Ілья Калер (скрыпка).
11.15. «Дапамажы сабе сам». Па старонках перадач.
12.00. ТСН.
12.15. «Князь Удача Андрэевіч». Маст. фільм.
15.00. ТСН.
15.15. «Вельмі сумная гісторыя». Тэлевізійны маст. фільм.
16.20. Свет захопленых. «Аўто».
16.35. «Вам, ветэраны...»
17.50. Мультфільм «Упершыню на арэне».
18.00. «Кантакт-форум».
18.30. «Мерыдыян». Міжнародныя навіны.
18.45. Мультфільм «Песні вясне».
19.00. «Ці быць міру на Блізкім Усходзе?». Аб урэгуляванні палесцінскай праблемы.
19.30. Куміры. Дзмітрый Малікаў.
20.00. Прэм'ера тэлевізійнага маст. фільма «Бярозавы гай сведчыць». 2-я серыя.
21.00. Час.
21.45. Праграма «ВІД». У перапынку (0.00) — ТСН.

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. «Страсці па Хармсу». Навукова-папулярны фільм.
8.35, 9.35. Гісторыя. 8 клас. Апошні летапісец (М. М. Карамзін).
9.05. Англійская мова. 1-ы год навучання.
10.05. Англійская мова. 2-гі год навучання.
10.35. Геаграфія. 6 клас. Даследаванні М. М. Міклухі-Маклая.
11.05. «Адзінаццаць дзён у Амерыцы». Перадача 2-я.

Праграма тэлебачання Расіі

17.00. «Званы Расіі». Музычная праграма.
18.15. Прадпрымальніцтва: быць ці не быць? Глава 3-я «Надзеі».
19.00. Валейбол. Першынство сусветнай лігі. Мужчыны. Зборная Рэспублікі Карэя — зборная СССР.
20.00. «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. Прэм'ера дак. фільма «Інваліды і рынак».
20.45. Спорт для ўсіх.
21.00. Час (з сурдаперакладам).

Праграма тэлебачання Расіі

21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета РСФСР.
22.30. «Джэнтльмен-шоў». Забаўляльная праграма.
23.00. «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.
23.15. «Без яўных прычын». Маст. фільм (Францыя — Італія).
0.35. Тэлевізійны конкурс маладых выканаўцаў эстраднай песні «Ялта-91».

18 мая, СУБОТА

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. Праграма перадач.
8.45. «Сярэбраная паляна». Фільм-канцэрт.
9.15. «Ход у адказ». Шырокаэкранны маст. фільм з субцітрамі.
10.35. Тэлевізійны дзіцячы дзень. Дарожная азбука.
11.00. Тыдзень планеты. Міжнародны агляд.
11.15. Спявае вакальны дуэт Любоў Каспорская і Леанід Івашкоў.
11.40. Белыя і чорныя. Тэлевізійны шашачны клуб.
12.10. Мультфільмы «Даніла і Няніла», «Чаму вярблюд есць калючку», «Рыкэ-чубарык».
12.45. 20 мінут рэдактара. Па пісьмах гледачоў.
13.05. «Пяць гадоў пасля Чарнобыля». З навукова-практычнай канферэнцыі АН БССР.
14.10. Тэлевізійны дзіцячы дзень. 1. Скарбы беларускай гісторыі. 2. «Вы верыце, што феі існуюць?» Дзіцячая студыя пры Дзяржаўным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета БССР.
14.55. «Чароўная гліна». Кінанарыс.
15.10. «Наша спадчына». Віцебскі фестываль мастацтваў. Іграе ансамбль «Класік-авангард».
15.35. Партрэты народных выбраннікаў. Народны дэпутат БССР В. В. Любавіцкі. Перадача з Віцебска.
16.05. Тэлевізійны дзіцячы дзень. «Падказкі на манжэтах». Парады і адказы на пытанні старшакласнікаў.
16.45. Да 60-годдзя беларускай энергасістэмы. «Цеплыня і святло сэрцаў».
17.55. Футбол. Чэмпіянат СССР. «Шахцёр» (Данецк) — «Дынама» (Мінск). У перапынку (18.45) — Рэклама.
19.50. Рытм. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма.
20.45. Калыханка.
21.00. «Супраць плыні». Выступае вакальны ансамбль «Камерата».
21.35. Рэклама.
21.40. «Кара божая». Маст. фільм.
23.05. Запрашаем на вячоркі. Абрад «Пахаванне стралы». Фальклорныя ансамблі вёсак Барталамееўка і Стаўбун Веткаўскага раёна.
0.25. Рэха дня.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Прэм'ера тэлевізійнага дак. фільма «Цяпло Ісык-Куля».
6.50. Мультфільмы «Кошчын дом», «Піражок-піражок...»
7.30. Рытмічная гімнастыка.
8.00. ТСН.
8.15. Ранішняя забаўляльная праграма.
8.45. Творчасць народаў свету.
9.15. Пункт адліку. Прадпрымальніцтва і бізнес.
9.45. Выступае Дзяржаўны акадэмічны рускі народны аркестр імя М. Осіпава.
10.45. Турцыя сёння.
11.30. Ранішняя зорка.
12.30. «Не дазволь мне аддаліцца». Дак. фільм да Міжнароднага дня музеяў.
12.50. Міжнародная праграма «Новыя імёны» прадстаўляе. Маладыя савецкія артысты ў італьянскім горадзе Азола.
13.20. Фільмы рэжысёра Г. Натансона. «Усё застаецца людзям».
15.00. ТСН.
15.15. Палітычныя дыялогі. «Хто ёсць хто». На пытанні тэлегледачоў адказвае старшыня Ленсавета А. А. Сабчак.
16.30. «Сам-насам з табою, брат...» Аб творчасці А. Даля.
18.00. Міжнародная панарама.
18.45. Упершыню на экране ЦТ. Маст. фільм «Маанзунд». 1-я і 2-я серыі.
21.00. Час.
21.45. «5 плюс».
23.35. Матчы баксёраў-прафесіяналаў за званне чэмпіёна свету.
0.35. ТСН.

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. Здароўе (з сурдаперакладам).
8.45. Мультфільм «Шэсць Іванаў — шэсць веліканаў».
9.00. П. І. Чайкоўскі. Канцэртная сюіта з балета «Спячая прыгажуня».
9.30. Чэмпіянат ЗША па баскетболу сярод прафесіяналаў НБА.
10.30. Відэаканал «Садружнасць».
11.30. Праграма тэлебачання Расіі. Відэаканал «Плюс адзінаццаць».
13.30. Відэаканал «Садружнасць».
15.00. Тэлепраграма «Сям'я».
15.55. Калаж.

Праграма тэлебачання Расіі

16.00. «Плошча нязгоды». Аб сучасным забастовачным руху ў Расіі.
16.40. Мультфільмы.
17.00. «Бялее мой ветразь...» Канцэрт, прысвечаны памяці А. Міронава.
18.00. Футбол. Чэмпіянат СССР. «Спартак» (Масква) — «Лакаматыў». У перапынку — Парламенцкі веснік Расіі.
19.50. Спявае Н. Панцялеева.
20.00. «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. «Хто прылашчыць коніка». Дак. фільм.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. Б. Сметана. «Чэшская песня для хору і аркестра». Выконваюць Сімфанічны аркестр Чэшскай філармоніі, Пражскі філарманічны хор. Дырыжор В. Нойман.

Праграма тэлебачання Расіі

22.00. Свет кіно. «Медэа».
23.00. «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.
23.15. Музыканты — дзецям Чарнобыля. Канцэрт у Мінску з удзелам савецкіх і зарубежных выканаўцаў.
0.00. Міжнародныя спаборніцтвы па веславанню на байдарках і каноэ. Мемарыял імя Рабчынскай.
0.30. Тэлевізійны конкурс маладых выканаўцаў эстраднай песні «Ялта-91». Адборачны тур.

19 мая, НЯДЗЕЛЯ

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.40. Праграма перадач.
8.45. «Кара божая». Маст. фільм.
10.10. «Спорт, каханне і фантазія». Кінаканцэрт.
10.50. Мультфільмы. «Кубік», «Пекар і гультай», «Прагулка ката Леапольда».
11.15. Голас дзяцінства. I Міжнародны фестываль дзіцячай творчасці ў Мінску.
11.35. Пасланец міру. Сустрэча школьнікаў Беларусі і Бельгіі.
12.25. Асілак. Тэлевізійны спартыўны клуб. Прамая лінія.
13.15. Клуб вясёлых і знаходлівых. Рэспубліканскі турнір. 2-гі паўфінал. Прымаюць удзел каманды: БДУ імя У. І. Леніна — Мінскі дзяржаўны медыцынскі інстытут; Віцебскі дзяржаўны педагагічны інстытут — Віцебскі тэхналагічны інстытут лёгкай прамысловасці.
14.55. Голас дзяцінства. I Міжнародны фестываль дзіцячай творчасці ў г. Мінску.
15.15. В. Шышоў, С. Чэрнікава. «Гудзьба па Скарыне». Тэлевізійны спектакль.
16.20. Музыка маёй рэспублікі. Асацыяцыя сучаснай музыкі: першыя крокі.
16.50. Паміж намі, жанчынамі. Спорт і здароўе.
17.35. Дэпутацкі канал. Сустрэча з народнымі дэпутатамі рэспублікі напярэдадні сесіі Вярхоўнага Савета БССР.
19.00. Панарама. Інфармацыйная праграма.
19.30. Класік-авангард. Канцэрт з твораў С. Пракоф'ева, А. Шнітке, В. Арцёмава. Гучаць творы сучасных кампазітараў.
20.20. Голас дзяцінства. I Міжнародны фестываль дзіцячай творчасці ў г. Мінску.
20.45. Калыханка.
21.00. «Нязгаснае ззянне фарбаў», «Ганна Самуціна. Аўтапартрэт». Тэлевізійныя дак. фільмы.
21.50. Кантакт. Інфармацыя. Рэклама.
22.00. «Серафім Палубес і іншыя жыхары Зямлі». Маст. фільм.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. «Арандатары». Тэлевізійны дак. фільм.
7.00. Ранішняя зорка.
8.00. ТСН.
8.15. «Формула С». Тэлевізійны конкурс спартыўных сем'яў.
8.45. Тыраж «Спортлато».
9.00. Раным-рана.
10.00. На службе Айчыне.
11.00. Ранішняя забаўляльная праграма.
11.30. Клуб падарожнікаў.
13.00. Сельская гадзіна.
14.00. Музычны кіёск.
14.30. Ведзі.
15.00. ТСН.
15.15. Новае пакаленне выбірае...
16.30. «Шмат галасоў — адзін свет». «Народныя казкі і прытчы розных краін». «Тоўсты і тонкі» (Інданезія).
16.35. Нядзельны канцэрт.
18.10. Уолт Дысней прадстаўляе...
19.00. Спявае Галіна Бяседзіна.
19.25. Упершыню на экране. Маст. фільм «Вандроўны аўтобус».
21.00. Час.
21.45. Футбольны агляд.
22.15. Хранограф.
22.30. Ангажэмент тэатра. «Прытулак камедыянта».
23.35. ТСН.
23.50. Канцэрт саліста Стакгольмскай каралеўскай оперы Мікалая Геды.

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. На зарадку станавіся!
8.15. «Кішэннік». Мультфільм.
8.35. «Свет, у якім мы жывём». Фільмы рэжысёра М. Сяркова. «Сонечная паляна», «Залатыя горы», «Першы боль».
9.15. Амерыканскі футбол. Першынство сусветнай лігі.
10.15. «Культурныя сталіцы Еўропы». Фільм 7-ы «На берагах чароўнай Нявы...»

Праграма тэлебачання Расіі

11.30. «Святое і вечнае».
11.45. «Свеце ціхі». Прэм'ера музычнага фільма.
12.40. «Якое «Бязладдзе»!»
13.30. Спявае лаўрэат тэлерадыёконкурсу «Галасы Расіі» Алена Маладцова.
13.45. «Цяжкі шлях да згоды». Аб III нечарговым З'ездзе народных дэпутатаў Расіі.
15.00. Валейбол. Першынство сусветнай лігі. Мужчыны. Зборная Рэспублікі Карэя — зборная СССР.
16.00. «Планета». Міжнародная праграма.

Праграма тэлебачання Расіі

17.00. Людзі эстрады. Клара Новікава.
17.50. Тэлевізійны тэатр Расіі. А. Салжаніцын. «Алень і шалашоўка».
19.00. Аўтарскае тэлебачанне.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. Аўтарскае тэлебачанне.
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. Мультфільмы для дарослых «Салодкая рэпа», «Усё ў парадку».

Праграма тэлебачання Расіі

22.00. Святочны вечар у Доме кіно, прысвечаны пачатку вяшчання тэлебачання Расіі.
23.00. «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.
23.15. Працяг святочнага вечара ў Доме кіно.
0.00. Гандбол. Кубак ІГФ. Мужчыны. Фінал. ЦСКА — «Борац» (Югаславія).
0.40. Міжнародныя спаборніцтвы па веславанню на байдарках і каноэ. Мемарыял імя Рабчынскай.

ФІЛЬМЫ ТЫДНЯ

- «ГАМБРЫНУС»
- «ЗАХАЧУ — ПАКАХАЮ»
- «ТЫЯ, ХТО ПЛАЦІЦЬ ЖЫЦЦЁМ»
- «ВЫКРАДАЛЬНІКІ МЫЛА»
- «МАЛЕНЬКІ СВЕДКА»

Новую каляровую мастацкую кінастужку «ГАМБРЫНУС», пастаўленую рэжысёрам Дзмітрыем Месхіевым па матывах аднайменнага апавядання Аляксандра Купрына, перадае на суд гледачоў. Адэская кінастудыя.

Усе ў Адэсе ведалі шынок «Гамбрынус». Тут збіраліся рыбакі і злодзеі, маракі і шулеры, чыноўнікі і прастытуткі. Тут можна было заказаць куфаль піва, сустрэцца з сябрамі і, вядома ж, паслухаць непаўторную віртуозную ігру скрыпача Сашкі, якога ведала і любіла ўся Адэса. Нечакана і страшна было даведацца адэсітам пра гібель свайго любімца ад рук пагромшчыкаў...

У галоўных ролях здымаліся Міхаіл Бязверхні, Ніна Русланава, Ірына Разанава, Аляксандр Трафімаў, Барыс Плотнікаў, Віктар Паўлаў, Леў Барысаў, Эрнст Раманаў.

І яшчэ адна экранізацыя. Новая каляровая мастацкая кінастужка «ЗАХАЧУ—ПАКАХАЮ» знята ў творча-мастацкім аб'яднанні «Скіфы» Свярдлоўскага аддзялення Кінафонду СССР пры ўдзеле «Масфільма» паводле матываў аповесці Валерыя Брусава «Апошнія старонкі з дзённіка жанчыны». Жанр фільма аўтар сцэнарыя Арнольд Віталь і рэжысёр-пастаноўшчык Васіль Панін вызначылі як псіхалагічную салонную меладраму, дзе ёсць і каханне, і кроў, і страсць, і забойства.

Галоўныя ролі выконваюць Вера Сотнікава, Анатоль Васільеў, Ніна Русланава, Кацярына Стрыжэнава, Алена Косціна, Валерый Залатухін, Алег Анофрыеў, Юрый Мядзведзеў.

З цікавасцю паглядзяць гледачы таксама каляровую румынскую мастацкую кінастужку «ТЫЯ, ХТО ПЛАЦІЦЬ ЖЫЦЦЁМ», пастаўленую рэжысёрам Шэрбанам Марынеску па матывах твораў Каміла Пятрэску.

Дзеянне карціны адбываецца ў 1918 годзе. Галоўныя героі — супрацоўнікі ліберальнай газеты, якія вядуць бескампрамісную барацьбу з міністрам юстыцыі. Аднак дзеля выратавання таварыша, пасаджанага ў турму, яны ідуць на здзелку з чыноўнікам.

Галоўныя ролі выконваюць Шэрбан Марынеску, Штэфан Іардаке, Адрыян Пінця і інш.

Італьянскімі кінамайстрамі знята каляровая мастацкая кінастужка «ВЫКРАДАЛЬНІКІ МЫЛА». Назва вяртае нас да кінакарціны італьянскага неарэалізму 60-х гадоў «Выкрадальнікі веласіпедаў» рэжысёра Віторыо Дэ Сікі. Гульня слоў у назве новай кінакамедыі (аўтары сцэнарыя — Маура Монці, Маурыцыо Нікецці) прысутнічае не выпадкова, бо падзеі ў ёй разгортваюцца ў двух часавых пластах. Рэжысёр Нікецці прыходзіць на тэлебачанне, каб паставіць свой фільм «Выкрадальнікі мыла», гэта—сучасны пласт карціны. Другі, рэтраспектыўны—сам фільм «Выкрадальнікі мыла». У час паказу гэтага фільма па ТБ галоўнае цячэнне сюжэту час ад часу спыняецца «мыльнымі операмі» — тэлевізійнай рэкламай, якая бясконца ўрываецца ў самыя непрыдатныя моманты. І тады рэжысёр даводзіць прыём да лагічнага канца. Гераіня неарэалістычнага дзеяння трапляе ў наш час, а мыльная прыгажуня з рэкламы, у сваю чаргу, уваходзіць у прастору кінастужкі і пачынае бойка функцыяніраваць у сюжэце. Адбываецца нешта дзіўнае.

Стужка «Выкрадальнікі мыла» на XVI Маскоўскім кінафестывалі ў 1989 годзе заваявала галоўны прыз. Сам жа рэжысёр Маурыцыо Нікецці, які, дарэчы, сыграў і адну з галоўных роляў, так сказаў пра прычыны поспеху: «Камедыйнае кіно неабходна людзям. Гэта вельмі важна, калі гледачы рагочуць у зале». Сапраўды, «Выкрадальнікі мыла» — гэта «ключ» да сэрцаў гледачоў: тых, хто любіць проста пасмяяцца, і тых, хто шукае ў любым творы сацыяльны канфлікт, тых, хто настальгічна ўздыхае па мінулых часах...

У галоўных ролях заняты таксама Хайдзі Камарэк, Кацярына Сайлос Лабіні, Федэрыка Рыца, Матэо Ауруарці.

Аматарам меладрамы адрасавана новая каляровая двухсерыйная індыйская кінастужка «МАЛЕНЬКІ СВЕДКА». Аўтар сцэнарыя і рэжысёр—Каданда Рамірэлі.

Фільм расказвае пра лёс глуханямога дзіцяці, на вачах якога бандыты забілі маці, і, не ведаючы пра яго нямату, вядуць за ім жорсткае паляванне.

У фільме здымаліся Чыранджыві, Віджаяшанці, Сумалатха, Суджыт, Раджа Лакшмі.

НА ЗДЫМКУ: кадр з фільма «МАЛЕНЬКІ СВЕДКА».

Крыжаванка

Перакладзіце на беларускую мову з рускай наступныя словы.

Па гарызанталях: 5. Подберезовик. 6. Почет. 9. Копыто. 10. Кадка (с ушками). 12. Заря. 14. Пашня. 15. Льдина. 16. Наковальня. 18. Источник. 20. Ястребенок. 25. Батрак. 27. Ломтик. 28. Ежевика. 29. Шлем. 31. Повар. 32. Арбуз. 33. Селезень. 34. Брюква. 35. Скряга.

Па вертыкалях: 1. Крыльцо. 2. Редис. 3. Свёрток. 4. Размер. 7. Забота. 8. Полка. 9. Душегрейка 11. Баня. 13. Преподаватель. 17. Чешуя. 19. Утро. 21. Должность. 22. Хорёк. 23. Стебель. 24. Буква. 26. Козявка. 27. Пруд. 30. Тесёмка. 31. Гамаша.

Крыжаванку даслаў Уладзімір АБАБУРКА.
в. Морач, Клецкі раён.

АДКАЗЫ НА КРЫЖАВАНКУ, ЗМЕШЧАНУЮ 5 МАЯ

ТЭЛЕБАЧАННЕ

12 мая

Праграма Беларускага тэлебачання

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Забытая мелодыя для флейты». Маст. фільм.
10.55. «Гэта аперэта». Фільм-канцэрт.
16.30. Экран дзіцячага фільма. «Тайна карпацкага замка».
17.45. «Домік для ўсіх». Мультфільм.
18.00. «Паэзія без слоў», «Зялёны пропуск». Дак. фільмы.
19.00. Панарама.
19.35. «Крышталі». Кінанарыс.
19.45. «Маё светлае імгненне». Фільм-канцэрт.
20.20. Без пяці 18. Праграма для падлеткаў і бацькоў». «Маналог настаўніка» (Л. І. Галяк).
20.45. Калыханка.
21.00. «Рака пакутаў», «Гаворачыя пяскі». Дак. фільмы.
21.40. «Ашчадны банк СССР прапануе...». Пытанні і адказы. Прамая лінія.
22.00. «У пятніцу вечарам». Маст. фільм.
23.25. Рэха дня.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Тыраж «Спортлато».
9.20. «Прапаную руку і сэрца». Маст. фільм.
10.45. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
11.45. Выступленне ансамбля «Святліца».
12.00. ТСН.
12.15. Футбольны агляд.
12.45. «Кабарэ майго жыцця». Спявачка Ала Баянава.
15.00. ТСН.
15.15. «Малахаў курган». Маст. фільм.
16.35. «Калі вам за...».
17.20. ТЮГ. «Звярыная кніга». Па казцы англійскай пісьменніцы Э. Несбіт.
18.00. Рух без небяспекі.
18.30. Мерыдыян.
18.45. Рускі харэаграфічны і песенны фальклор. Канцэрт.
19.10. Недыпламатычныя гутаркі. Прымаюць удзел былы прэзідэнт ЗША Рычард Ніксан і палітычны аглядальнік В. С. Зорын.
19.35. Маст. фільм «Вазьму твой боль».
21.00. Час.
21.45. Актуальнае інтэрв'ю.
21.55. «Брэйн-рынг». Выпуск 7-ы. Фінал.
22.40. Хранограф.
22.55. Пад знакам «пі». У перапынку (23.55) — ТСН.

Другая агульнасаюзная праграма

8.00. Ранішняя гімнастыка.
8.15. «І. С. Тургенеў». Вершы ў прозе».
8.35, 9.35. Гісторыя. 8 клас. Чускія летапісы.
9.05. Англійская мова. 1-ы год навучання.
10.05. Англійская мова. 2-гі год навучання.
17.00. «Паверх бар'ера». Аб савецкіх прадпрымальніках.
17.45. Народныя мелодыі.
17.55. «Пыталава». Цыкл «Зямля Еўропы».
19.00. Бокс. Чэмпіянат Еўропы. Фінал. У перапынку (20.00) — Добрай ночы, малышы!
21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. Аўтарскае тэлебачанне.
23.45. Бадмінтон. Чэмпіянат свету.
17.00. «Іван Панамарэнка». Фільм-канцэрт.
17.30. Мультфільмы «Футрачка для хмаркі», «Сонечны зайчык», «Пра Веру і Анфісу», «Вера і Анфіса тушаць пажар».
18.00. Чалавек і прырода. «Заліў Пятра Вялікага». Тэлевізійны дак. фільм.
18.15. Наш каментарый. Вы нам пісалі...
18.25. Футбол. Чэмпіянат СССР. «Лакаматыў» (Масква) — «Дынама» (Мінск). У перапынку (19.15) — Панарама. Інфармацыйная праграма.
20.20. Партрэты народных выбраннікаў. Народны дэпутат БССР У. М. Заблоцкі.
20.45. Калыханка.
21.00. «Артэрыя жыцця», «Клопат наш такі». Тэлевізійныя дак. фільмы.
21.40. Спартыўны тэлекур'ер.
21.55. Ліра. Літаратурна-мастацкі відэаканал.
23.40. Рэха дня. Інфармацыйны выпуск.

Першая агульнасаюзная праграма

6.30. Раніца.
9.00. Кантакт. Эканамічны агляд.
9.20. «Шмат галасоў — адзін свет». Народныя казкі і прытчы розных краін. «Балбатня» (Францыя).
9.25. «Вазьму твой боль». Мастацкі фільм.
10.50. ТЮГ. «Звярыная кніга». Па казцы англійскай пісьменніцы Э. Несбіт.
11.30. А. Шнітке. Канцэрт для фартэпіяна з аркестрам.
12.00. ТСН.
12.15. Прэм'ера дакументальнага фільма «З пазіцый абарончай дактрыны».
15.00. ТСН.
15.15. «Доўгае рэха». Тэлевізійны мастацкі фільм.
16.35. Свет захопленых. «Дай лапу, сябар!»
16.50. Л. Бетховен. Сімфонія ля мажор (ЧСФР).
17.30. Дзіцячая гадзіна (з урокам французскай мовы).
18.30. «Мерыдыян». Міжнародныя навіны.
18.45. Звычайныя японцы. Перадача 2-я.
19.15. Кантакт. Эканамічны агляд.
19.30. Да 100-годдзя з дня нараджэння М. А. Булгакава. «Майстар і Маргарыта». Фільм-спектакль Саратаўскага акадэмічнага тэатра драмы.
21.00. Час.
21.45. Працяг фільма-спектакля «Майстар і Маргарыта».
23.35. «Месяц у Галандыі». Музычна-публіцыстычны відэафільм.
0.50. ТСН.

Другая агульнасаюзная праграма

17.00. Праграма тэлебачання Расіі. «Весткі». Інфармацыйны выпуск.
17.10. «Вячоркі». Сустрэча з ансамблем «Святліца».
17.20. Пункт на карце. «О, Парыж, Парыж...» Погляд на правінцыю.
17.40. «Пытальнік». На пытанні тэлегледачоў адказвае У. Цветаў.
18.10. Прадпрымальніцтва быць ці не быць? Глава 1-я «Вытокі».
19.00. «Вакол смеху». Частка 1-я.
20.00. «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.
20.15. Добрай ночы, малышы!
20.30. «З днём нараджэння!» Да адкрыцця тэлебачання Расіі.

***

21.00. Час (з сурдаперакладам).
21.45. На сесіі Вярхоўнага Савета СССР.

Праграма тэлебачання Расіі

22.45. Тэатр паэзіі. «Усё паўтараю першы верш...» А. Дзямідава пра Марыну Цвятаеву.
23.00. «Весткі». Інфармацыйны выпуск тэлебачання Расіі.
23.15. «Вакол смеху». Частка 2-я.

13 мая

Праграма Беларускага тэлебачання

16.25. Праграма перадач.
16.30. Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 7-ы клас.

РАДЫЁ

13 мая

Апошнія паведамленні: 5.00, 6.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 15.00, 16.00, 17.00, 19.00, 20.25, 22.00, 23.00.

7.00—«Радыёфакт». Ранішняя інфармацыйная праграма. 8.15—Вясковыя ростані. Перадача на сацыяльна-маральныя тэмы. 8.45. Канцэрт з удзелам салістаў і Дзяржаўнага акадэмічнага народнага аркестра БССР імя І. Жыновіча. 9.15.—«А жыццё ўсё роўна залатое...» Эсэ пісьменніка В. Макарэвіча пра паэзію. Частка 2-я, заключная. 10.15—«Промень светлы ці сляза?..» Да 50-годдзя з дня нараджэння А. Сербантовіча. Радыёкампазіцыя. 11.20—З глыбінь замоўчвання. Радыёнарыс У. Казачкова пра трагічны лёс лінкора «Новарасійск». 11.40—спявае С. Данілюк. У праграме —фрагменты з опер. 12.30 — у абедзенны перапынак. Інфармацыйна - музычная праграма. 13.30—На хвалі часу. «Быць гаспадаром». Нататкі з другога з'езда Белсельбуда. 14.00 — Запрашаюць радыёстудыі краіны. 14.40—іграюць эстрадныя ансамблі. 15.15—Я. Лігачоў. З кнігі ўспамінаў. Чытае В. Каршуноў. 16.15—Рамантыкі 16.45 — «Разлукі-сустрэчы». Нізка лірычных вершаў. 17.15—іграе Дзяржаўны камерны аркестр БССР. 18.40—«Чалавек і закон». Радыёчасопіс. 19.30—на сесіі Вярхоўнага Савета СССР. 20.00—інструментальныя творы. 20.15 —вячэрняя казка. 20.45—міжнародны дзённік. 21.00—А. Петрашкевіч. «Укралі кодэкс». Запіс спектакля Беларускага Дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Якуба Коласа. Частка 1-я. 22.15—гуманітарна - інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 23.15—спартыўная арбіта. Радыёчасопіс. 23.45 — эстрадныя рытмы.

НАДВОР'Е

12 мая

Усход, захад, даўжыня дня:

Мінск — 5.13, 20.59, 15.47; Віцебск — 4.57, 20.55, 15.58; Магілёў — 5.02, 20.49, 15.47; Гомель — 5.04, 20.41, 15.37;, Гродна — 5.27, 21.15, 15.48; Брэст — 5.38, 21.08, 15.30.

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца пераменная воблачнасць, месцамі па Брэсцкай вобласці пройдуць кароткачасовыя дажджы, магчыма з навальніцай, вецер паўднёва-ўсходні, 5—10 метраў у секунду, парывамі да 14. Тэмпература паветра ў Віцебску — 13—15, Магілёве, Мінску — 14—16, Гомелі, Гродна — 15—17, Брэсце — 16—18 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак месцамі кароткачасовыя дажджы. Тэмпература паветра ўначы — 2—7, па паўднёваму захаду да 11, удзень — 13—18, месцамі да 21 градуса цяпла.

Л. САНКЕВІЧ, інжынер-сіноптык.

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, Ленінскі праспект, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52; 32-41-92, рэкламы і аб'яў — 32-35-91, навін — 32-60-13.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Тыраж 102.822. Індэкс 63850. Зак. № 91

Выходзіць 250 разоў на год.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12